

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2,40 "

Numărul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 filerl.
Manuscripte nu să inapo-
lază.

Demisia guvernului.

Arad, 7 Martie.

Ziarele guvernamentale lasau să se întrevadă cu zile înainte necesitatea demisiei guvernului. Și demisia — după cum am anunțat — a urmat chiar mai curând decât se credea. Azi șeful consiliului de miniștri e în fața suveranului și n'ar mai fi pentru cercurile politice nici o surpriză dacă suveranul ar primi demisia întregului cabinet. E inadmisibil anume, ca suveranul să aprobe înțelegerea încheiată de guvern cu partidul kossuthist și ca, în chipul acesta, să renunțe singur la unul din drepturile sale cardinale, la dreptul de-a putea chema sub arme în orice împrejurări rezervele.

În numărul nostru de ieri am demonstrat pericolul acestei înțelegeri, care ar da frâu liber aspirațiilor maghiare și ar face iluzorie puterea coroanei în Ungaria. Drepturile suverane ale coroanei asupra armatei ar fi la discreția camerei ungare, care poate să provoace, ori de câte ori cer aspirațiile maghiare, o hotărâre în sprijinul acestora. În momente de extremă necesitate pentru siguranța monarhiei, domnitorul n'ar putea să mobilizeze întreagă forța armată din Ungaria, pentru că — conform învoielii dintre guvern și kossuthiști — în cazurile, când camera va denega votarea proiectelor de recrutare anuală, când camera, (din motivele specificate în articolul de lege IV din 1848) nu va fi în situație să poată lua hotărâri și, în sfârșit, când guvernul nu va prezenta

proiectele de recrutare anuală, își pierde dreptul de-a chema sub arme atât rezervele propriu zise, cât și rezervele speciale. Cât de esențială ar fi atingerea ce s'ar aduce drepturilor suverane asupra armatei, când monarhul ar sancționa această învoială, vom înțelege pe deplin, dacă mai considerăm și dreptul municipiilor de-a împiedeca prin rezistență pasivă recrutările în stare de ex-lex. Li-s'ar crea aspirațiilor maghiare nouă prerogative, în vreme ce prerogativele militare ale coroanei ar deveni iluzorii în Ungaria.

Ne uimește chiar, temeritatea contrariilor noștri de-a fi încercat un atac atât de orb în contra coroanei și nu putem să ne mirăm în deajuns de slăbiciunea sfetnicilor austriaci ai monarhului, precum și de nepăsarea vinovată a opiniei publice din Austria, în fața acestui atac. Cabinetul contelui Khuen-Héderváry și nu mai puțin și cabinetul baronului Bienenrth, trebuia să dispară încă în clipa, când au căzut de acord asupra reformelor militare, căci numai așa s'ar fi putut tăia alvia aspirațiilor maghiare, atât de fatale pentru armonia internă a imperiului.

E, poate, timpul suprem, să se suplimenteze intrelăsările de până acum și căderea actualului guvern ungar e o necesitate ce se impune imperios din punctul de vedere al intereselor de dezvoltare normală a monarhiei. E timpul suprem să se abată pericolul maghiar și unitatea armatei să fie fortificată pentru toate atacurile ce ar mai putea să vie din această parte.

Orice nouă concesie făcută „națiunii

politice ungare” înărește forța disolvantă a elementului maghiar și reduce în acelaș timp terenul de afirmare politică în cadrele monarhiei pe seama tuturor celorlalte popoare. S'a împlinit cu vârf măsura concesiilor de această natură și factorii conducători trebuie să nu mai piardă din vedere, primejdia ce ar putea să însemne pentru viitorul monarhiei preponderanța politică, fie și numai relativă, a elementului maghiar.

În împrejurări normale, când în Ungaria ar stăpâni stări constituționale adevărate, și nu constituționalismul simulacru al intereselor șovine, o augmentare a sferei de prerogative politice spre binele tuturor națiunilor cari formează împreună „națiunea politică ungară” și spre desavantajul coroanei, ar însemna o cucerire menită să refacă din ce în ce mai ideale raporturile în viața de stat și noi am fi cei dintâi, cari am da glas fanfarelor de sărbătoare. În împrejurările de azi, știm că orice succese politice ale Ungariei în monarhie sunt succese numai pentru elementul unguresc din Ungaria și, în consecință, tot atâtea înfrângeri pentru celelalte elemente constitutive ale țării.

Pentru ca să fie cu putință o stabilire a aspirațiilor maghiare, e deci de-o necesitate supremă, chiar din punctul de vedere al intereselor monarhiste, o refacere esențială a vieții constituționale în Ungaria, încă înainte de ce s'ar rezolvi problema reformei militare. Trebuie să se lărgească întâi cadrele acestei vieți, ca să poată cuprinde și ocroti întresele politice ale tuturor unităților etnice din Ungaria.

Noaptea anului nou.

De I. Giurgiu-Brad.

O lumină palidă, scăpată din jăratecul atipit al sobei, se stinge într'un ungher întunecat al camerei și ceasornicul își luncă leneș arătătoarele peste cadran picurând cele din urmă clipe ale anului pe ducă. E noaptea anului nou, o noapte senină cu stele ce tremură vioriu în fundul vădului albastru și înghețat, o noapte plină de tăcere și singurătate, care coboară tristea și pustiu de o suflete, atunci când toată lumea se bucură de o fericire neștiută, când ar trebui mai ales să plângă pe mormântul anului care s'a dus, luând cu el toate dorurile și așteptările neîmplinite. Se bucură însă de cel nou și bogat în făgăduințele făcute de toți cei cari s'au scurs, tiptil, pe nesimțite, fără să fi lăsat în urmă decât florile lor albe și curate cari se arată tot mai stăruitor sub tâmpla în care se sbat gândurile dornice de a-și lua sborul, pe aripile dăinuitoare ale vremii ce se duce fără răgaz.

În stradă se aude umblet greoi de om întârziat când ceasul bate a douăsprezecea lovitură în cuiile ce tintuiesc sieriul vremii moarte, și cum stă împovărat de gânduri năntea mesei, domnul Grigore tresare ca sub puterea unei amintiri, se ridică încet și se apropie de geamul întunecat pe care mâna nevăzută a gerului îl zugrăvise cu un mănunchiu din floarea veștedă a iernii.

— S'a dus și acesta, vine altul, se vor duce încă mulți și vor veni alții în loc, — cine știe. — Pe

mine mă găsește tot aici, tot singur și tot ca mai înainte”.

Adică nu ca mai înainte, atunci era altcum, vremea trece mai greu și viața era mai ușoară, căci avea și ea un rost hotărât. Dar cu fiecare zi ce s'a dus, au plecat și așteptările întocmai ca niște pui de pasere pribeagă când începe să se simtă vântul iernii. Primăvara a fost frumoasă și s'a început sub o rariște de fagi într'un apus aprins de soare; vara s'a strecurat plină de visare și de dor, iar toamna ce-a venit pe urmă i-a spulberat toate visurile ce pe niște frunze veștede și le-a dus de parte, departe ca nu le mai știe de urmă. A venit apoi iarna, iarna vieții care l'a găsit tot singur, dar sărac în avânturi și cu floarea de argint a bătrâneții pe fruntea obosită. Și poate niciodată domnului Grigore nu i-a părut viața atât de tristă ca în noaptea asta de sfântul Vasile, căci acum se simțea obosit și fără putere și în pala de umbră ce creștea pe străzi și în casa lui săracă, vedea un giulgiu de mort întinzându-se peste cel din urmă vis ce-i rămăsese din tot sbuciumul unei vieți de tineretă svăpăsiată. Și simțea un foșnet surd ca de umbre ce se tirăse greoaie înșiruindu-se în cortegiu de îngropare și golul din suflet se lărgea tot mai mult, dând loc unei desnădejdi grele ca de plumb să se așeze peste viața lui încheiată.

Și acum în tăcerea acestei nopți înfrigorată domnul Grigore se gândește la viața lui trecută, la toate planurile făurite în clipe de așteptare și i-se strânge inima de jale văzând pustiu ce-l încunjură. Demult, cu ani în urmă, ziua anului nou o petrecea în tovărășia prietenilor veseli cari a-lungau cu glumele lor uritul și melancolia, dar anii s'au dus fără milă, răpind cu ei, din tot ce

avea mai drag, bucată cu bucată. Și căminul cald cu ființa dornică și iubitoare se stinge tot mai mult în ceața depărtării. Pe atunci era tânăr și pentru nimic în lume nu s'ar fi gândit că va veni o vreme când toate lucrurile acestea — fără însemnătate pe atunci — îl vor durea pe urmă, trezindu-i toată zădărnicia vieții lui trăite care a trecut fără să-i fi dat nimic.

Și domnul Grigore simțea ca o povară singurătatea de azi și ar vrea să fugă, undeva departe, să iee din nou toate începuturile de până aci ră-mase neisprăvite.

Noaptea se cărește, numai în camera lui mai stăruie umbra și prin întunerecul colțurilor i-se pare că se mișcă ființe pe cari le cunoștea odată, dar amintirea lor era ștearsă de mult... Undeva pe un colț de etageră o cutie copleșită de colbul vremii care a lăsat-o neatinsă, i-se pare că începe să se miște, să iee forme omenesti și domnul Grigore tresare ca după un somn chinuit.

Nu mai asta singură a rămas din tot trecutul lui îngropat. Cutia cu scrisorile Diei cari dormeau așezate frumos una lângă alta legate cu o panglică neagră, așa cum le lăsase el cu mulți ani în urmă, când toată bogăția asta de slovă mărunță și parfumată nu-i mai putea da nimic. Dar după atâta vreme trecută domnul Grigore simțea că scrisorile acestea cari închideau muzica plină de împăcare a plânsului ce-a amuțit, sunt singura punte ce-l mai lega de trecutul pe care vroia că-l uite și de câte ori trecea prin fața ei îi arunca câte o privire furișă și plină de sfiială, întocmai ca unui om ce doarme.

În noaptea asta însă scrisorile ascunse își cereau

prin reforma electorală în sensul cel mai vast cu putință.

De acea sperăm, că cei dela conducerea imperiului vor reveni asupra hotărârii lor de-a da întâi o soluție chestiunilor militare și mai ales asupra soluției atât de primejdioase pe care vreau să le-o dea și ei, desărcinând pe contele Khuen-Hédervary, vor ține cont de necesitatea primordială a reformei electorale.

Căci cât de mari ar fi fluctuațiile provocate de o schimbare de guvern, ori fie și de-o serie întreagă de schimbări de guverne, interesele ce trebuie salvate sunt atât de mari încât esitarea celor dela conducere ar fi egală cu o lipsă de chemare pentru apărarea intereselor politice pe cari le dețin.

Episcopul Radu la Papa. Din Roma se telegrafiază cu data de 7 c. Dr. Demetriu Radu episcopul diecezei unite a Orăzii mari a fost primit astăzi în audiență de Papa, Episcopul a comunicat Papei hotărârea luată în conferența episcopalească dela Blaj în chestia înființării episcopiei greco-catolice maghiare.

Asupra rezultatului acestei audiențe vom reveni.

Sedința Camerei. Criza de guvern s'a manifestat și în parlament. Camera a ținut numai o scurtă sedință în care s'a termina disenta Pálly. Comisia de imunitate a propus să se aducă cazul acesta la cunoștința procuraturii, care va proceda potrivit legilor.

Propunerea a fost primită fără discuție. Sedința s'a ridicat fără să se intre în ordinea de zi. Obstrucția nu mai are rost.

Contele Berchtold la Maj. Sa. Ministrul comun de externe contele Berchtold a fost primit azi dimineața de Maj. Sa în audiență specială.

dreptul lor la lumina zilei și tresăreau parca, cu un fel de mustrare, în colțul lor treziad amintirea celor dinții ani ai tineretei.

A fost singura care dusese ceva din sufletul lui și-i lăsase o parte din tremurul plecapelor ei transparente, un tremur pe care-l simțea undeva adânc, într-o cută ascunsă a sufletului, tresărind la răstimpuri depărtate — ca o sbateră desnădăjduită din aripi ce nu vor mai lua sborul. Și de câte ori revine icoana aceasta, uitată pe vremuri, iar acum păzită cu lăcomia de zgârcit, domnul Grigore se gândeste la fericirea lui care a plecat să nu se mai întoarcă, la nesocotința cu care a lăsat-o să plece, și-și dă seamă de firea sucită a omului care aleargă o viață întreagă după o scântea de lumină, iar când a ajuns-o și aceasta îl împresoară cu toată căldura ei alintătoare, i-se urește și fuge iar la întunerec.

Așa a fost și el: de câte ori nu se gândea la o ființă nevăzută, o ființă dragă, așa cum i-se arătase lui în visările treze, pe care s'o fi iubit cu toată patima și înfiorarea. Când a venit pe urmă — adusă de întâmplare — a primit-o cu o liniște de care nici el nu putea să-și dea seamă, i-a strâns mâna ținând-o lung între degetele lui reci și a privit-o cu ochii rățâciți, fără nici o tresărire deosebită și cu nimic din patima uvalnică cu care se gândea la ea după plecarea din tîrgul în care o cunoscuse. I-se părea că totul trebuia să se întâmple așa, că venirea ei era hotărîtă de mai înainte și nu putea să întârzie mult. Numai târziu de tot și-a dat seamă de vorbele Diei care-l privea întrebător: „Uite mi-am pus pălăria, care-ți place ție“.

Audiența lui Khuen.

Maj. Sa a primit demisia guvernului.

Arad, 7 Martie.

Audiența de azi a ministrului-președinte ungar contele Khuen-Hédervary s'a terminat, cum am prezis-o eri, cu prezentarea și primirea demisiei.

Contele Khuen a plecat la Viena cu hotărârea consiliului de miniștri de-a prezenta demisia cabinetului, dacă punctul de vedere al guvernului unguresc în chestia reformelor militare nu va fi aprobat de Maj. Sa. Guvernul nu putea să aibă, însă, nici o îndoială asupra rezultatului audienței. Demisia n'a surprins deci pe nimeni. Până la constituirea noului cabinet, guvernul a fost însărcinat cu conducerea afacerilor de guvernament. Maj. Sa va cere avizul bărbatilor de stat în timpul cel mai scurt, ca noul guvern să se poată constitui și vota reformele militare înainte de vară.

În ce privește persoana noului ministru-președinte, contele Khuen n'a făcut Maj. Sale nici o propunere. În cercurile bine informate se afirmă însă că noul guvern va fi prezidat de Lukács și va avea în program votarea reformelor militare și înfăptuirea votului universal.

Audiența lui Khuen.

Din Viena se telegrafiază:

Azi la orele 10 dimineața contele Khuen-Hédervary a primit vizita ministrului comun de externe Berchtold, cu care a avut o întrevedere lungă. În cercurile politice se pretinde că scopul acestei vizite a fost încercarea de a aplană conflictul dintre cele două guverne. După ce aplanarea n'a reușit, contele Berchtold s'a depărtat.

Ministrul-președinte ungar a fost primit în audiență la orele 12. Audiența a durat o oră și jumătate. Contele Khuen a raportat Maj. Sale despre situația politică agravată în urma atitudinii

l-a răspuns rece, fără să resimtă adevărul ce mărturisea: „Știam că o să se întâmple ceva, toată noaptea am rățâcit pe străzile orașului, ploase... și luminile tremurate ale felinarelor jecau danturi tainice în înălțuirea umbrelor, pe străzile pline de apă. Când m'am abătut acasă dinspre ziuă, m'am gândit la tine. Aș fi vrut să te văd și-mi era dor de glasul tău plin de mângâiere. Când a venit servitorul să mă anunțe, știam dinainte că ești tu, puteam să jur, deși nu-mi spusese și niciodată că o să treci pe la mine.

— Poftim, asta e casa noastră îți place?“

Dia a intrat încet și plină de sfială; a stat o zi, pe urmă s'a dus ca să nu se mai întoarcă. Dar după plecarea ei domnul Grigore a luat o bucățică de hârtie și i-a mărturisit toată dragostea lui ascunsă față de femeia aceasta pe care întâmplarea i-o scoase în cale, care se oprise în viața lui întocmai ca o rază de lumină peste o pală de întunerec.

— De non mi-e dor de tine, aș vrea să vin să te văd, să sosesse cu seara odată și să plec în zori. Mi s'ar părea că am visat și parfumul acestei întâlniri cu taina ei de nimeni știută mi-ar rămâne de vece cea mai frumoasă amintire.

— Aș vrea să vii ca oamenii — i-a răspuns Dia — nu ca umbrele. N'ai de ce să te ascunzi și n'aș vrea să te vadă cineva că te furizezi hoștește la mine. Sunt liberă, n'am datorii față de nimeni și te aștept să vii“.

Dar domnul Grigore insista cu o încăpăținare copilărească pentru planul lui și când a primit scrisoarea care-i spunea „...fă cum crezi, dar vin odată“, a început să zîmbească ca un copil multu-

ostile a guvernului austriac și a prezentat Maj. Sale demisia cabinetului.

Maj. Sa a primit demisia. După audiență, contele Khuen s'a întors în palatul ministerului ungar, iar seara a plecat la Budapesta.

Cauzele demisiei.

Contele Khuen-Hédervary a acordat unui redactor dela „Frankfurter Zeitung“ un interview în care face declarații despre cauzele demisiei guvernului.

Contele Khuen a declarat că și-a dat demisia fiindcă n'a putut să obție votarea reformelor militare. Până la Paști — a spus contele Khuen — reformele s'ar fi votat cu siguranță, dacă în Viena n'ar fi izbucnit pe neașteptate un curent ostil guvernamentului ungar și favorabil obstrucției.

În ce privește noua situație, contele Khuen și-a exprimat teama că rezolvirea crizei moi nu va fi de tot ușoară. Este exclusă posibilitatea ca partidul național al muncii să se preteze la orice.

Contele Khuen a încheiat cu declarația că se retrage din viața politică, — deplângând soarta reformelor militare.

Cine va fi noul prim-ministru.

Deși contele Khuen n'a făcut Maj. Sale propoziții directe în ce privește persoana urmașului său, în cercurile guvernamentale se știe că a făcut aluzie la actualul ministru de finanțe, ca la singurul om care ar putea să ia în mână, cu oarecari șorți de izbândă, firul tratativelor cu partidul guvernamental și opozițional.

Deși actualul partid guvernamental a stăruit pe lângă actualul guvern să nu-și dea demisia și a declarat că nu va sprijini alt guvern, se crede că Lukács va putea

mit și a plecat cu cel dintâi tren să revadă tîrgul pe care-l părăsise cu câteva luni în urmă.

Spre primăvară a plecat într'un drum lung prin orașele dunărene și scrisorile Diei îl găseau pe la hotelurile întunecoase și reci întocmai ca locuința lui de acasă.

Dar depărtarea dintre ei, topea cu fiecare zi avântul cel lega de femeia aceasta cuminte și cu sufletul curat. Din negura anilor învie ca o mustrare serisoarea ei din urmă primită într-o Duminică pe când se întorcea acasă.

— ...de ce nu-mi trimiți nici o știre. Nu se poate să fii atât de ocupat, încât să n'ai nici atâta vreme să-mi scrii două șire. Nu încerca să te scuzi, căci nu mai cred. Tu te-ai schimbat. Ar fi zadarnică ori ce explicație — dar nu mă supăr căci sunt obișnuită cu firea schimbăcioasă a oamenilor de felul tău. Tu ești un copil și ai în față întreagă viața, pe când eu, e prea târziu să regret de acum. Și dacă tu nu ai vreme să-mi scrii cel puțin câteva șire, fără îndoială nu ajungi nici să citești ce-ți scriu eu, de aceea n'o să te mai supăr de azi înainte. Trebuie să știi însă, că sufăr cumplit pe urma tăcerii acesteia, mai ales văzând cum te-ai schimbat.

— Cu toate astea înainte de despărțirea noastră pentru totdeauna, aș vrea să te mai văd. Vino, că mi-e dor de tine și te aștept“.

Viața celor câteva luni de alungare, însă schimbaseră pe domnul Grigore cu desăvârșire și resemnarea Diei a primit-o cu un fel de mulțumire ascunsă. Au trecut apoi câteva luni la mijloc, era de Rosalii când s'au văzut. Nu știa nici el ce-l adusese; venise pentru ea sau se abă-

să înjghebeze un nou partid guvernamental din elementele mai liberale ale partidului guvernamental de azi și din membri opoziției justhiste, la cari s'ar alătura toți adherenții votului universal.

Lukács sau Kristoffy?

„Reichspost“ de azi scrie un articol senzațional, în chestia crizei din Ungaria. Ziarul acesta, care a fost cel dintâi, care a luat atitudine împotriva lui Khuen și a acordului său cu kossuthiștii, spune următoarele:

„Nu e tocmai nevoie să fie rezolvită criza pe cale de provisorat. Se pot aduce la îndeplinire reformele militare prin un cabinet al votului universal. Cu cât mai multe garanții personale va oferi guvernul cei va urma lui Khuen, cu atât va rezolvi mai sigur reformele militare. Nu trebuie purtată nici o frică amenințărilor presei lui Khuen, tiszaiștii și kossuthiștii nu vor ataca cu obstrucție reformele militare.

De altfel ne temem cu atât mai puțin de larma presei ungurești, cu cât s'au urmat tratative cu un personaj, care este desemnat de urmaș al lui Khuen.”

Articolul lui Reichspost face mare senzație în presa ungurească. Se fac felurite combinații asupra personajului din chestie. Se crede că este vorba de Lukács, dar sunt mulți cari îl amintesc pe Kristoffy.

Anunțarea demisiei.

În ședința de mâine a camerei contele Khuen va anunța demisia cabinetului și va ruga Camera să-și ajurneze ședințele pe 10 zile.

tuse pe acolo la întâmplare. Era gătit de sarbătoare și venise s'o ia la biserică. Dar din felul rece cu care l'a primit, a înțeles că dragostea Diei se destrămasese în restimpul lunilor pline de singurătate și de așteptare.

— Nu mă duc eu tine, să pleci înainte și eu vin pe urmă.

— De ce?

— Nu știu, dar mi-e așa de greu să merg alături de tine. Îmi faci impresia unui om care s'a dus demult — să nu se mai întoarcă și nu mă pot obișnui.

— Bine, te aștept atunci când vei ieși, după slujbă. Vrei?

— Fă cum crezi.

Vorbele Diei nu-i trezeau nici un regret și le primea cu aceeași nepăsare cu care-i primea și mâzgăierile, câteva luni în urmă. Simțea însă un gol nemărginit lărgindu-se în jurul lui și ceva de început al unei dureri îi tresărea într'un colț al gurei, nu pentru ce pierduse — căci nu-și putea da încă bine seama — ci pentru zădărnicia venirii lui, și pentru lîngul acesta liniștit și pașnic pe care nu-l va mai vedea niciodată, căci n'avea pentru ce.

La întoarcere Dia cu lacrimi în ochi și în glas cu un tremur de rugă i-a spus: „Puiule te rog să mă lași singură, să nu vii la mine și dacă se poate să pleci chiar astăzi, căci nu pot să mă mai gândesc la tine și-mi vine să plâng de câte ori te văd. Adineauri când te-am văzut la strană cu ochii ridicai spre icoană îmi venea să țip și să fug ca o nebună. Te rog, du-te!”

Abia acum a înțeles el adevărul, i-a venit să cadă — s'a oprit în loc și privind-o cu ochii umezi

Căile „împăcării“.

„Unirea“, organelul oficial al bisericii gr. cat. române, publică în numărul său din urmă un articol în care se ocupă de „Căile împăcării“. Reproducem acest articol, fiind credem părerile expuse aici și părerile cercurilor bisericești gr. cat. conducătoare.

„Cei cari cunosc trecutul acestei țări, istoria popoarelor ce-o locuiesc, și mai ales tendința de veacuri a elementului maghiar de-a forma o singură națiune din atâtea popoare, ce stăpânesc acest pământ, au zăbit dureros de câte ori au auzit că vine „împăcarea“. Dintre oamenii noștri cu judecată credem, că numai cei mînați de interese personale au crezut în posibilitatea acestei „împăcări“. Deci nici aici din convingere. Și evenimentele ce se succed an de an, ne dau dreptate tuturor, cari nu ne emoționăm înaintea acestui sol de bine, din cauză locului pentru că nu-l credem sincer. Prănăstii noi se deschid aproape an de an între elementul „alecătător de stat“ și celelalte popoare din țară, în rîndul întâi între elementul maghiar și cel român. Și ceea ce ne face mai ales să credem în nesinceritatea „împăcării“ este, că prănăstii acestea nu s'ăsate să se deschidă numai atâtea, și numai atât cât ar fi firesc între două popoare deosebite, ci sunt deodreptul provocate din partea cărmuitorilor. E de ajuns să ne gândim la cazul dela Oradea-mare și mai ales la episcopia gr. cat. maghiară. Nu putem să socotim așa de strîmtă judecata conducătorilor poporului maghiar, în biserică sau în politică, încât să creadă că prin astfel de atenție împotriva celui mai sfânt tezaur al nostru, al limbii și al legii, ar putea pregăti o cale de apropiere între noi și ei. Nici nu cred ei aceasta, ei muncesc conștient pentru ajungerea țintei lor supreme: maghiarizarea acestei țări. Putem noi să spunem, că oamenii în toate mîntile, că urmăresc o utopie. Ei aleargă în urma acestui vis neobosiți. Am zice: alege în pace! Numai cât atunci e o batjocură să ne mai vină contele Tisza cu steagul alb-de pace. Vezi bine vechea zicală va avea totdeauna dreptate: Turel te bate, turel te judecă. Suntem noi învinuți că nu reușește pacea. Adecă pentru șaptezecede clericii sau pentru dismembrarea alor peste o sută de patem să întindem mîna de pace? x x zöüŒT é rohii din provincia noastră metropolitană, noi nu trebuie să ne tulburăm, noi putem să întindem mîna de pace, noi umiliții celor atot puternici. Pentru că se ia friul din gura redactorilor jidani

a învaluit-o într'un gest neisprăvit de dragoste fără hotar, i-a sărutat mîna și a plecat fără o vorbă și fără s'o mai vadă de atunci. Nici n'ar fi avut ce-i spune, căci la cea dintâi vorbă l'ar fi podidit lacrimile și era prea mîndru decât să-și arate slăbiciunea.

Au trecut de atunci ani lungi de așteptare și de sbucium și cu fiecare an ce trecea icoana Diei îl stăpânea tot mai mult și cu fiecare floare albă ce-i lăsa vremea în goana ei nebună, domnul Grigore înțelegea că aceasta a fost singura femeie care l'a iubit cu adevărat, pe care o pierduse pentru totdeauna, deși acum după atîți amar de ani se gîndea la ea cu toată căldura și dragostea unui om ce și-a încheiat socoteala cu cel din urmă regret.

În scurgerea ceasului din urmă al anului vechiu, domnul Grigore își aduce aminte de o întâlnire a lor pe vreme de iarnă, la părinții ei, niște oameni bătrîni, cari trăiau retrași în casa lor dela țară...

Și din colțul plin de umbră o vede cum răsare mlădiindu-se ca o ramură înflorită, cum se apropie și dispăre în întunecul de unde răsărise.

Domnul Grigore întinde mînile s'o prindă, dar se isbește înflorat de golul întunecos și rece.

E ceasul în care dorm umbrele...

și li-se dă voie, fără a se teme de pedeapsă, să verse de mai pomenite învinuiri și batjocuri asupra arhierilor și clerului nostru, noi să nu ne facem inimă rea, pentru că guvernul are celea mai bune intenții, ne garantează drepturi și favoruri, ne lichidează congrua. Noi să nu vedem cei în jurul nostru, să nu simțim cei în sufletul nostru, ei să orivim hipnotizați la steagul alb de pace, sau la legea de raționalitate, pe care de mult v'a fi ros o molie în coștii ne mai deschiși de nimeni. Ori să așteptăm în pace sufragiul universal și atunci vom vedea că într'adevăr ne așteaptă... pacea.

Sunt învinuți prelații noștri, seminarele, că cresc „agitatori“, dușmani ai „ideii“ celei scrinate, și nu văd, că un caz ca cel din Oradea poate să deie deodată mai mulți „agitatori“, decît toate seminările noastre în decenii.

Nu, domnii aceștia la ori ce se gîndesc, numai la împăcare nu. A săna meren temelile unei clădiri, în vreme ce te lauzi că chiar aceea vrei s'o zidești, înseamnă a-ți bate joc de lume.

Cel mai greu punct de împăcare, care nu va putea fi trecut decît printr'o forță majoră impusă de alți factori cari vechează la viitorul monarhiei, e desăvârșită libertate a vieții noastre naționale, care se poate susține și întări numai prin cultura națională. Ei bine, dumnealor din Pesta pe de-o parte ne vorbesc și azi de ungr „cu buze valahe“, când e să numească națiunea română din Ungaria, pe de altă parte toate atacurile lor se dau împotriva culturii noastre naționale. Fără a ne asigura acesteia donă drepturi cardinale, ne pot da toate celelalte favoruri, nu vor plăti nimic. Ontzeci de deputați în Camera chiar, vr'o șapte prefeți, niși de slujbași în funcțiile statului, congrua, milioane pentru biserică și școli, toate laolaltă nu vor putea nici să miște dela pământ cumșana în care apasă greu, apasă de veacuri: desăvârșită libertate a vieții noastre naționale, adecă putința de-a trăi ca popor, nu ca parte încredințată la alt popor, și dreptul culturii noastre naționale.

Adevărul acesta îl vedem și îl simțim eu toții. Căci ce viitor ne poate aștepta de noi ca popor, dacă pe lângă toate bunurile materiale, ce ni le-ar da cei puternici, vom trebui și mai departe să ne dăm ecou în seminare ca cel din Oradea, în gimnazii unde suntem văzuți cu dușmănie? Căci bine să fim înțeleși, noi nu dorim repetarea scenelor dela Oradea-mare. Nouă ni-se deschid rîni adînci când ne gîndim că tinerii noștri, ca să se poată cultiva, trebuie să îndure batjocuri și umiliri pentru ființa lor de Români și pentru limba lor. Noi sîngerăm când vedem, că și azi, dacă nu în lege, apoi în practică, suntem considerați numai ca „suferiți“ pe aceste plaiuri de baștină. Pentru că nu suntem o adamătură de oameni, ci un popor dornic de cultură, care ține ce drepturi trebuie să aibă, și e sigur că trebuie să le câștige.

Cu ce ochi vom privi noi în viitor, pe lângă toate favorurile materiale, când am ști, că cu limba noastră nu poți urma la nici un singur institut superior din țară, la nici o universitate? Noi prirepim de acum, că cea mai mare umilire a unui popor, stă chiar în imposibilitatea de a-și face întreaga educație în limba lui maternă. Noi știm, că acesta e cel mai mare chin sufletesc, care de multe ori demoralizează.

Ne avînd asigurată deplina libertate a culturii naționale, sprijinită din partea statului, care e și al nostru, nu va trebui să vedem în viitorul nu așa de deșertat, ravagiile mentalității și a culturii creștine? Căci pentru ei cultura și mentalitatea lor pot fi foarte bune, dar introduse în corpul națiunii noastre ori când ar fi un element de descompunere. Căci nimeni nu va putea fi în același timp și francez și neatot.

Acum se băgăm de seamă: Din promisiunile făcute de guvern nici una nu-s de ordin cultural. Ba da, era să uităm: ar fi o seamă de bani pentru biserică. Dar când guvernul cu o mîna întinde sacul cu bani, cu cealaltă îți arată să iscălești învoirea la episcopia gr. cat. maghiară. Nu s'an întâmplat lucrurile chiar așa. Fapt e însă, că pe vremea tratativelor de pace, se știa, că guvernul e aplicat să dea ajutoare și bisericilor române. Iar acum de câteva zile vedem, că-i aplicat același guvern să ne dea și o episcopie gr. cat. maghiară.

Cultura noastră națională așa cum se poate în împrejurările vitrege în cari trăim, s'a propa-

gat prin școală și biserică. Acum școala elementară ne-a pecețuit-o Annyoni cu celebra lozincă „La patru ani de școală copilul să-și știe exprima corect gândirea în scris și vorbit, ungurește”.

Școlile medii nu ni-le putem înmulți. Suntem tot la atâtea gimnazii, câte am avut înainte cu 40 de ani, deși școlarii se înmulțesc din an în an. La Făgăraș, la Caransebeș s'au întemeiat, deși în ținuturi cu naționalități, gimnazii ungurești, arătându-se încă odată, că legea aceea afurisită, în care e vorba și de noi, e o literă moartă. Tinerii noștri sunt necesitați deci să învețe în limba statului.

Ne mai rămânea biserica, focar de cultură. Acum vine milostivul guvern și vrea să ne cinstescă cu biserica gr.-cat. ungurească. Nu vom fi prea departe de intențiile, ce urmărește acest nou seamă de vlădică, dacă vom spune, că ținta cea mai depărtată, dar cea mai de căpetenie e introducerea liturghiei maghiare în întregă biserică gr.-cat. Această intenție o bănuia încă de mult fieratul Baritiu.

Astfel se spercăză a se lua acest ultim razim al culturii noastre naționale.

Ne întrebăm: Cu ce vom rămânea? După gândurile lor nu vom rămânea cu nimic, căci ne vom contopi în elementul alcătuitor, ținând strins în brațe bunătățile materiale ce ni-le-au cinstit. Unul o mitră, altul un seamă de deputat, al treilea unul de prefect și așa mai departe.

Vă întrebăm: Când astfel se lucră pentru ca să se sape prăpastii tot mai adânci între ei și noi, pentru ce-și bat joc de bunul simț cel puțin, și ne vorbesc de pace? Acestea-s căile, cari conduc la pace și prietenie? Ori apoi dumnilor cred, că cele două drepturi cardinale, deplina libertate în dezvoltarea vieții naționale și dreptul culturii naționale sunt drepturi sfinte numai pentru ei, și pentru noi ba? Ar trebui să-și deschidă odată ochii și să vadă ceea ce suntem și vom fi întotdeauna: un popor conștient de drepturile sale, gelos de cultura națională, și să nu ne socotească de niște bieți venetici primiți din milă în casă. Trei milioane și jumătate și numai ca număr e destul de respectuos, ca să nu treacă cei mari sunând din pinteni pe lângă noi.

Trezirea Bihorului.

— Scrisoare din Tinea. —

E atât de greu să scrii reflexiv, impresii dela întruniri conferințe și petreceri. E greu, dar... este bine, cum s'a amintit mai de multe ori, să se dea publicității toate mișcărilor, toate străduințele salutare ce se fac din partea acelor, cari în dragostea și alipirea neștrămutată față de neamul nostru se pun în mișcare și agită dând îmbold și altora, să lucreze pentru luminarea poporului nostru.

E drept că împrejurările din trecut ne-au ținut legați și străini de cultură și abia numai cu timpul am putut veni la convingerea că trebuie să imităm popoarele străine culte și că pentru ajungerea mărețului scop să folosim și să punem în aplicare toate mijloacele nobile și posibile.

Și este cu atât mai trist, când pe lângă aceea, că Bihorul își păstrează de ani de zile epitetul de „țară fără de soare”, de țară întunecului, unde ani de zile se adăpostește cu predilecție „bufnițele și șobolanii naționali” — apar deodată din vanitate opoziționiști a tot ce este românesc. Apar din șesul și din văile Bihariei de unde se lucră de ani de zile cu tot felul de mijloace la ruina poporului nostru. Pe lângă aceea, că magazinul prinde rădăcini, vine încuibarea tuturor sectelor religioase.

Și între astfel de împrejurări, când bisericile noastre de ambele confesiuni cari ne-au păstrat

ființa creștinească, cari ne-au dat puterea de rezistență în contra tuturor furtunelor veacurilor trecute și cari ne-au păstrat limba, cea mai scumpă podoabă sufletească a unui popor — este oare la loc, când în conferința preoțescă ținută în Tinea, la 13 Februarie a. e., la propunerea unui preot, crescut cu prescură românească, sub șefia unui protopop atot stăpânitor, să se aducă în discuție declarațiunea:

Mult Stimatului Domn

Dr. ANDREI ILLE, avocat

Tinea.

Venindu-ne la cunoștință, că St. Domnia Voastră în calitate de delegat pentru înființarea unui nou despărțământ al „Astrei” în Tinea ați convocat adunarea de constituire fără prealabilă înțelegere și fără ca înainte să fi asigurat concursul șefilor tractuali de pe teritoriul nouînființându-l despărțământ prin ce ați neglijat stâlpii cei mai puternici ai înaintării noastre culturale din aceste părți; din aceste motive văzând noi prin această procedură a d-voastră și desconsiderarea statului preoțesc declarăm, că la adunarea de constituire nu putem lua parte.

Tinea, la 31 Ianuarie (13 Faur) 1912.

Nestor Porumb, Alexandra Vasiadi, Mihail Hoșuș, Aurel Roxin, Ioan Căpitan, Teodor Roxin, Nestor Blogo, Nicolau Costa, Ioan Vaida, Anton Marțian.

Este asta corect și permis din partea preoției subscrise pe apelul de sus să vină cu astfel de lucruri sau poate au voit să se dea și un al doilea apel ca lui Mangra... Cum se poate aceea că preoțimea oare a fost cântată de poetul Muroșanu a uitat versurile

„Preoți cu crucea'n frunte căci oustea e creștină” să vină să se opună la înființarea unui despărțământ al Asociațiunii noastre care are scopul măreț și sublim ca să ne năim în cultură și în gândire.

Cum se poate ca preoțimea subscrise să nu vadă că aici nu e vorba de vanitate nici de aspirațiuni, după posturi onorifice... ci dl Dr. Andrei Ille, și cei ce s'au asociat lui au făcut-o cu intențiuni curate și nobile de a sacrifica zile, ca să poată să apară în mijlocul poporului, dând ajutor tot preoției și învățătorimei la munca grea ce ne așteaptă pe toți deopotrivă: *luminarea poporului nostru.*

A trebuit să ascundem cele întâmplate dacă s'ar fi întâmplat ce s'a întâmplat între persoane private, dar când vine vorba de cea mai înaltă instituție culturală a noastră și păcătuiind opunându-ne la înființarea despărțământelor ei este un păcat ce nu se iartă...

Cu toate acestea, conform convocării publicate în „Tribuna”, adunarea s'a constituit între condițiunile cele mai bune.

Adunarea s'a ținut în Tinea sub conducerea dlui Dr. Andrei Ille în calitate de delegat al comitetului central. D-sa a rostit o cuvântare de deschidere brezind în inimile celor prezenți dragostea și iubirea neștrămutată față de cultura românească. Vorbirea a făcut o adâncă impresiune în inima celor prezenți — *în majoritate țărâni.* Preoții au lipsit afară de Andrei Marțian și Ioan Vaida, deși au figurat pe declarația de mai sus.

Dintre cei prezenți toți s'au înscris membri ai Asociațiunii. În total s'au înscris 82 de membri dintre cari 3 membri pe viață (Dr. A. Ille, Dr. A. Piușia și Vasile Păfucan), 27 membri ordinari și 52 membri ajutători, aceștia aproape toți țărâni.

Pe urmă s'a ales comitetul cercual și directorul despărțământului. Director a fost ales dl Dr. Andrei Ille, avocat în Tinea, iar membri în comitetul cercual domnii: Dr. Aurel Piușia, avocat în Tinea, Romul Barbu, contabil la fil. Bihoreana, Tinea, Vasile Teuca, învățător în Fechetău și Vecaș Danila, proprietar în Hususău. După această alegere potrivită, delegatul comitetului cen-

tral ridică adunarea și prin cuvinte alese pune la inima celor de față să păstreze întotdeauna și pentru toate timpurile dragostea și iubirea pentru promovarea și cultivarea poporului nostru românesc.

S.

Un amic al Românilor.

— Antonio Baldacci. —

Roma, 21 Februarie.

Zilele trecute, în revărsatul zorilor unei dimineți superbe, am petrecut la gară pe amicul Antonio Baldacci, care a părăsit Cetatea Eternă pentru a se reîntoarce în splendida-i izolație din frumoasa Bolognia.

Sărutul frățesc și cuvintele lui de îndemnuri frumoase, m'au făcut să urmăresc trenul până ce nu l-am mai văzut, pierdut departe în pustia Campagnei Romane, iar reîntorcându-mă în orașul care începea să prindă animație, gândul meu ani-a depănat din nou firul vorbelor lui înțelepte și m'a făcut să simt în sufletul meu mai mult ca nici odată, o rază caldă și strălucitoare.

Pentru Antonio Baldacci eu am cultul marilor proповăduitori și îmi este scump și neprețuit ca un părinte. El este amicul țănișoarei și al fraților noștri subjugati, pe care i-a studiat și i-a susținut prin presă și prin grai în fața lumii civilizate. Numele lui merită să fie săpat în inima fiecărui român și eu nu mi îndeplinesc decât o datorie, făcându-l cunoscut celor ce nu l' știu încă.

Antonio Baldacci este membru al mai multor institute academice din Italia și străinătate, publicist cu vază, adânc cunoscător al chestiunilor politice și profesor universitar la Bolognia. Prolegerile sale au o reputație universală. A făcut multe călătorii științifice și a avut prilejul să cunoască perfect caracterul popoarelor. Pe lângă aceasta fiind o personalitate care exercită o influență importantă nu numai în opinia publică a țării sale, dar și în cea străină, a putut juca un rol strălucit în fața lumii civilizate.

Dar iată prilejul și meritele cari au făcut ca numele lui să devie scump tuturor românilor.

Ca doctor în științele naturale, 25 de ani a făcut excursiuni botanice în Peninsula Balcanică și e unul din aceia cari au făcut Flora Turciei și a Greciei. Cu această ocazie el a constatat că în mozaicul naționalităților din Turcia trăiește și elementul latin cunoscut sub denumirea de Aromâni în Fanar, de tănțar în Serbia și Bulgaria. Acest element, zice Baldacci, este prin limbă, moravuri și aptitudini curat latin și a păstrat prin vicisitudinile secolelor caracterul prin excelență roman al legiunilor lui Cezar, Numiu, Paolo Emiliu și viețuște în masse compacte prin munții Pindului, Olimpului precum și prin orașele și orașelele viactelor rumeliote.

Baldacci ca prin instinct a fost atras de acest element pe care mai mult sau mai puțin l-a studiat și a scris asupra lui un mic studiu intitulat: „Elementul latin în Turcia”.

Dar interesul lui Baldacci în favoarea fraților noștri aromâni din Macedonia și prin scrisoarea particulară adresată fostului ministru de externe Jacques Lahovary, a atras atențiunea României asupra acestui element, spunând că ar merita mai multă sollicitudine pentru a duce cu succes lupta de desrobire du sub jugul elenismului.

Baldacci susține că elementul românesc din Turcia ca fond este superior tuturor elementelor conlocuitoare și e merit să joace un rol preponderent în Turcia dacă România va reuși să l' aducă la adevărata conștiință națională.

Generalul Lahovary mulțumit și satisfăcut de interesul ce poartă un străin pentru propășirea elementului românesc din Balcani, nu numai că a luat în seamă serios cele comunicate de filo-ro-

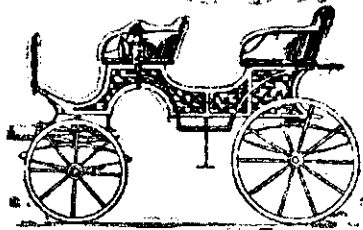
Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta *obnibuse* pentru 6 persoane, *cară funebre*, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate.

manul Baldacci, dar i-a trimis totdeauna și sentimentele sale de recunoștință.

Din fericiere pentru elementul macedo-român în 1905 pe când în Peninsula Balcanică se învârtise lupta între naționalități, era în capul guvernului italian de Fortis care simpatizând cauza macedoneană și pus în curent prin Baldacci a dat toate instrucțiunile necesare lui Imperiali ambasadorul Italiei la Constantinopol, ca să dea tot sprijinul mișcării românești din Turcia.

Au urmat atunci terorizările barbare ale grecilor, din nenorocire susținute și de autoritățile turcești, reprezentate din reacționari fără scrupule cum a fost valiul din Epir Tatar Osman Pașa. Acesta în mod ilegal a aruncat la închisoare pe macedoneanul Tacit, inspectorul școalelor, trimisul guvernului român și întărit în misiunea sa și prin ordin vizirial.

Atentatul valiului la existența culturală a unui neam a provocat protestarea tuturor consulilor și în special a decanului consul italian Millelire și a consulului de atunci al României! De asemenea guvernul nostru și al Italiei puse în curent au protestat coteștoreniamente la Constantinopol, cerând liberarea inspectorului.

Prima intervenție însă fiind considerată de hidosul vali din Epir ca nulă și neavenită, de Fortis după stăruințele neobositului Baldacci a reînviat instrucțiunile ambasadorului dela Constantinopol în sensul de a face energice intervenții pe lângă sultan, iar pe de altă parte sfătuind guvernul român de a rupe relațiile cu Poarta.

Ministrul nostru de atunci la Constantinopol Al. Em. Lahovary ajutat de intervențiile ambasadorului Imperiali, sprijinit și de ale ambasadorului Germaniei Marshal de Biberstein, a silit Poarta nu numai să ordone punerea în libertate a inspectorului, ci să dea și un firman prin care să recunoască oficial existența naționalității românești în Turcia, distinctă și independentă de celelalte naționalități, acordându-i dreptul de a se constitui în comunități distincte, cu toate drepturile de care se bucură toate comunitățile creștine din Turcia. A recunoscut de asemenea școalele și tot organismul de conducere aleși și numiți de celelalte comunități.

Acest firman s'a dat în 9 (22) Mai 1905.

Dacă guvernul regelui nostru a repercutat un succes strălucit în politica externă, aceasta se datorește acelor suflete mari ale filo-românilor modesti și dezințesați precum este profesorul Antonio Baldacci.

Un alt merit al amicului meu italian este și acela că sub povăța sa s'au făcut cercetări la românii din Albania. La acei români la cari și în trecut și acum rezidă tîrnia caracterului latin. Baldacci a îndrumat pe tânărul Burileanu și lui i-se datorează operele acestuia: „La Românii din Albania” și „Per l'idea Macedo-Română”.

În această din urmă operă sunt studii amănunțite de mare importanță asupra românilor macedoneni — studii cari veștejesc teoriile sau mai bine zis utopiile grecilor și filoclenilor, cari pretind că românii din Macedonia sunt eleni nu numai prin origină ci și prin limbă.

Regele Italiei, un bun cunoșcător al chestiunilor balcanice cunoaște amănunțit grupurile de români nu numai din statistica consulului italian, contele de Gaitanis ei și din relațiile repetite avute cu Baldacci precum și din cartea tânărului Burileanu.

Dar iată în toată această grea stare de lucruri, semnalez cu regret și un fapt nedemn al unui înalt funcționar al statului nostru.

Pe când neobositul Baldacci și elevul său Burileanu duceau prin presă și viu grai cea mai strășnică campanie împotriva dușmanilor de moarte ai elementului român din Balcani, înaltul funcționar de care este vorba, fost secretar în diplo-

mație la legătuinea română din Roma, actualmente director de minister la București și mâne poate ministru, nu numai că trata cu indiferență și nepăsare culpabilă lupta dusă în favorul românismului, ci dând cu praștia pe la legăție, își consacra tot timpul cercetând documentele bibliotecii vaticane cu privire la originea sa „nobles-feudatis” din insulele Ionice, crezând că numai originea grecească poate să-i sporească titlurile de nobleță și să-l facă axios în familiile de viță fanariotică din România.

Scriind cele de mai sus cred că interpretez sentimentele de recunoștință și admirațiune ale consăngenilor mei din România liberă și din Turcia, pe cari filoromâni ca Antonio Baldacci i-au apărut cu atâta solicitudine în fața lumii civilizate de persecuțiunile asupritorilor limbei și naționalității

Petre Cătunaru.

Nemărginire.

De I. T. Lais.

Curînd o să vie primăvara cântată acuma de atâți poeți și de toți poetașii. Acest eveniment al anului îl sărbătorește oamenii, fiecare cum poate, dar toți se bucură. Bogatul iese la plimbare, bunica își duce nepoții la... înghețată, funcționarul necăjit aruncă pana, lucrătorul cheful este și el mai cu plăcere, tinerimea își manifestă bucuria prin ris șglobiu și prin ebiote, iar ziaristul serie... corespondențe: „Azi a fost cea dintâi zi de primăvară, familiile nobile din cutare capitală au ieșit la plimbare... etc. etc.” Primăvara toți oamenii privesc spre cer: muncitorul, care se roagă ca munca să-i fie cu spor și să aducă roade, „domnișoara”, care coase la gherghel, își așteaptă împlinirea unei făgăduinți și poetul — putea el aici să lipsească? — îl privește fără rost, cu ochii pierduți în nemărginirea boltei albastre. Într'adevăr primăvara cerul e mai frumos. Iarna e par'că și el înghețat, mut, nu ne spune nimic: ne privește cu ochiul de sticlă al unui maribund. O excepție: înainte de Crăciun, căci atunci Moșul coase „bomboane” și alte bunătăți pentru copiii, cari s'au purtat bine și prin urmare cerul e roșu sau verde câte odată! Cred că cei antici iarna aveau drept să-și închipuie cerul, ca o sferă albastră mărginită, pe care erau așintite stelele, cari se mișcau împreună cu bolta uriașă, acompaniate de muzica sferelor, pe care iarna totuși n'o auzim. Concepția lor n'o putem primi și pentru cerul de primăvară. Căci în acest anotimp cerul e atât de luminos, de umed, de nemărginit, de bogat, încât nu-l putem asemăna cu o draperie albastră, cusută cu nasturi de aur, cari să reprezinte stelele Grecilor antici, ci mai curînd cu o lacrimă căzută în infinit a unei fecioare, care întâia dată a încercat o durere. Ce frumos e cerul de primăvară! Cred că un ateu niciodată n'a privit cerul lunii Maiu. Cu glasul lui mut și divin el îți poruncește par'că să te închini și să-ți pleci fruntea în fața acestei minuni universale. Să nu fie nici o scriptură și nici un preot pe lumea asta, și un om, care a privit odată bolta nemărginită a cerului de primăvară va înțelege ori cum cuvântul lui Dumnezeu, căci albastrul îi vorbește fără cuvinte și fără melodii, dar așa de tainic și așa de hotărît!

O boare caldă adie peste câmpii. Oamenii se rînduiesc la lucru. E cald și liniște. Și totuși o melodie par'că plutește peste miriști, nu știi de unde vine, dar o auzi. Nu-i cântec de fată nici de pasăre, nu-i cântecul greierului, ci e melodia liniștei, simfonia naturii, pe care cei vechi o numiau muzica sferelor. Poate că n'au auzit-o decât puțini, poate că trebuie să ai dar dela Dumnezeu, ca s'o poți simți și totuși eu pare că'm auzit-o! E o melodie tainică, mută, e glasul naturii, pe care câte odată trebuie să-l ascultați Într'o zi liniștită de

primăvară, când nu lucră oamenii, când nu cântă paserile, când nu bâzăie gândacii, când numai bolta cerului albastru e deasupra ta, atunci să te oprești undeva, afară de tîrguri să ascuți simfonia naturii: liniștea. Dacă ești cuprins de îndoielă, dacă ești nemulțumit cu tine însu-ți străduiește să auzi odată melodia aceasta sublimă și te vei însenina!...

Prietenii mă rid că bat câmpii așa, hai-hui: mi-e drag să retrăiesc printre ogoare. În fiecare fir de iarbă e o frîntură din nemărginire, prin fiecare bob de sămîntă îți vorbește un glas. În jurul tîrgului nostru câmpurile se întind până de parte sub poalele munților; aceiaș privesc monotoni, întreruptă doar o clipă de-o moară veche la poarta căreia străjuiesc doi plopi. Dealtminte-rea lanuri și iară lanuri! Lanurile! Privește cum se îndoie și se sbuciumă, cum cântă când lin, când a furtună, cum te mîngăie, cum joacă lumina printre spice, și roșata apusului învăluie toate într'o lumină de fantazie. Nu știi de ce, când mă plimb așa spre seară printre lanuri trebuie să-mi ridie pălăria ca în biserică. Și-s nemulțumit o zi întreagă, dacă am umblat pe-o cărae de țară cu pălăria în cap, din cine știe ce considerații înguste. E ceva atât de sublim să te oprești printre lanurile astea de grîu, cari pentru semănător sunt numai pâne, să ascuți melodia aceea mută a unui peisaj viu de vară, să privești cerul nemărginit, care-ți dă răspunsul, pe care în cuvinte nu-l poate deslega o lume, încât fără să vrei, urmînd unui glas, pleci genunchii, ridici pălăria și-ți împreună mâinile întru rugăciune...

Luna Maiu, luna îndrăgostiților! S'o reîntoarcă în curînd liliacul, cu trandafirii și cu... cărbușii ei, cari împrăstie mireme nu tocmai mirositoare: e totuși luna dragostelor fără noroc și a... logodnelor, cari curînd s'or desface! Și oamenii nu privesc spre cerul cel nemărginit, nici nu voiesc să asculte melodia mută a inserării, ei iubesc. Nu voi să cânt iubirea, doamne ferește! E prea banal, și încă în luna Mai eu veșnicele „erînguri” de liliac. Nici nu e practic să fii „poet” în sensul acelor ce fac poezii între 15 și 20 de ani, căci pierzi numai vremea fără rost: te străduiești să potrivești ca „liliac” să rimeze cu „mac” sau cu „lac” — când voiești să fii mai „pe sus” mai pui și câteva lebede — și pierzi un prilej de a te îmbăta di mirezma florilor, pe cari le cântă astfel fără destulă „cunoștință de cauză”. Ar fi bine ca acei ce fac astfel de rime să-și mieșoreze crima scriînd pe vreme de ploaie! Am vorbit mai sus despre nemărginirea cerului, de simfonia naturii și alte lucruri foarte abstracte! Vă rog să mă iertați. Imi pare cu mult mai nemărginită prostia acelor, cari se străduiesc zile întregi să rimeze floare cu soare și nu gustă adevărata poezie a primăverii, care nu poate fi seoașă din rime, fie ele cât de perfecte! E luna Maiu, luna dragostelor! Și de ce să vorbim de nemărginirea cerului, când avem albastrul nemărginit și umed al ochilor, mai frumoși ca cerul, și de ce să ne pierdem timpul ascultînd „muzica sferelor”, când un cuvînt spus de ea e cea mai frumoasă melodie? A' sosit primăvara!

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI
„KRISTALY”
Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Yăpsire de haine. Curățare chemică.
Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

Greva minerilor englezi.

Londra, 7 Martie.

În cercurile minerilor greviști domnește o mare însuflețire, pentru că se prevede că învingerea este a lor. Războiul acesta între muncă și capital a ajuns o mare pacoste pentru întreaga industrie insulei Britanice. Trenurile nu mai circulă, sau cel mult cu o neregularitate extremă, vagoanele nu mai sosesc în porturi, mărfuri nu se mai încarcă, orașele toate zac în întunec. Numai în Londra mai ard lămpile electrice și cele cu gaz acarian, celelalte orașe din provincie sunt toate în întunec. Consiliile comunale au dat ordin proprietarilor de case să aprindă lumânări sau lămpi în geamuri îndată ce începe a se întuneca. Aseară toate străzile erau luminate cu slaba flacără a lămpilor sau a lumânărilor.

Fabricile de gaz și uzinele electrice ar plăti cât de scump cărbunii necesari, dar au au de unde să cumpere.

Liverpool, 7 Martie. — Societatea de transporturi maritime *White Star Linie*, anunță, că nu ia nici o răspundere pentru pierderile îndurate de comercianții ale căror transporturi întârzie din cauza lipsei de cărbuni și astfel a neregularității circulației vapoarelor.

Glasgow, 7 Martie. — Se zvonește că guvernul lucrează la un nou proiect de intervenție în favoarea mulțămirei cererilor muncitorilor.

Spre știre.

Suntem rugați să dăm loc următoarei declarații:

Rev. domn Matei Voileanu asesor consistorial din Sibiu a arătat în declarațiunea publicată în „Telegraful Român” cauzele, pentru care m'a chemat la Budapesta pe ziua de 2 (15) Februarie a. c. și anume să intervenim în chestiunea ajutorului cerut pentru ridicarea unui edificiu nou pe seama școlii comerciale și în chestiunea fondului de pensii al profesorilor dela școlile medii și comerciale, la ceea ce se mai adaugă și regularea mult așteptată a salariilor profesorilor școlii comerciale. Deja acest fapt m'ar dispensa de a mai da ori ce lămuriri publice.

Cum însă o parte a presei noastre și străine tot mai face combinațiuni prăpăstioase, tin să declar și din parte-mi, că toate acele combinațiuni de consfățuri, conventicole, ori cum voiese să le numească, sunt scornituri tendențioase, vrednice numai de ereorii bolnavi, cari le-au iscodit.

Ce privește ziarul „Deșteptarea”, el este proprietatea mea absolută, n'are nici o subvențiune din nici o parte, căci eu n'am obiceiul a lucra cu subvențiuni, și nici nu stă în serviciul nici unei persoane și nici a guvernului, ci stă absolut în serviciul cauzei naționale românești. Ca foaie națională independentă, ideile și principiiile depuse în ea pot fi criticate și combătute cu toată asprimea culturai adevărate europenești, în care nu încap nici injurii, nici bănueli de recredință.

Atâta am de zis pentru cei cu inima curată!
Brașov, 21 Februarie v. 1912.

Arsenie Vlaicu.

Cronică externă

Anarhia în China. Situația din China rămâne foarte gravă. După proclamarea stărei de asediu, s'au început execuții în masă a rebelilor. Trupuri fără cap zac pe străzi.

Sunt temeri ca să nu se producă o răsvrățire și a altor corpuri de gardă. Ofițerii și-au pierdut autoritatea soldaților lor.

Mai grav e că răscoala pare a lua un caracter ostil străinilor. Mai mulți misionari din Paotingfu au fost uciși. Prima victimă străină e medicul german drul Schreger, ucis pe când ajută pe niște prieteni. Asasinul a fost și el ucis.

Legățiunile străine iau toate măsurile pentru a fi în stare de apărare. Corpul de ocupațiune francez din Tientsin a trimis 200 de oameni la Peking ca să întărească garda legațiunii franceze. La Port-Arthur au fost imbarcați 5000 de Japonezi cu destinația pentru Tientsin.

Duminecă detașamente din garda străină au parcurs Pekingul și au menținut ordinea.

Războiul italo-turc.

Nouă lupte în Tripolitania.

Perim, 7 Martie. — Un crucișător italian a bombardat aseară Dubab, la 20 de mile spre Nord de Perim.

Roma, 7 Martie. — Agenția Stefani află din Derna cu data de 4 Martie n.:

Un batalion trimis pentru apărarea lucrărilor de lângă micul fort „Lombardia”, a fost atacat azi dimineață deodată de către inamic, care, prin asalturi cu baioneta, a fost alungat din pozițiunile lui. Spre prinz inamicul e noui întăriri a reînnoit atacul încercând să facă o mișcare înconjurătoare: însă trupele noastre, cari în acest răstimp primiseră întăriri, l'au respins. Cu toate acestea inamicul a reușit din nou să se concentreze și să-și menție pozițiunile până la orele 3 p. m. La această oră, trupele noastre primind noui ajutoare au luat ofensiva și au reușit a forța pe inamic să facă o retragere definitivă. La căderea nopții trupele noastre erau stăpâne pe toate pozițiunile, cari fuseseră ținute cu îndârjire în tot timpul zilei de către vrăjmaș. Pierderile inamicului sunt considerabile. Noi avem 150 de inși afară din luptă.

Roma, 7 Martie. — Agenția Stefani află din Tripolis cu data de 4 Martie:

Ziua de ieri a trecut în liniște. Sărbătoarea nașterii profetului a trecut fără incident. Noaptea trecută grupe de arabi apropiindu-se de Ainzara au tras la o distanță de 1—2 kilometri spre trupele noastre. Acestea au răspuns la focuri rămânând în deplină ordine și liniște.

Nimic nou la Homs și la Benghazi.

Constantinopol, 7 Martie. — „Jeni Gazeta” este informată din izvor autorizat că zvonurile după cari unele ambasade ar fi recomandat Porții o atitudine împăciuitoare pentru încheierea păcii sunt false: nici o ambasadă nu a făcut un atare demers.

Expulzarea Italianilor.

Constantinopol, 7 Martie. Valiul din Beirut a telegrafiat următoarele referitor la expulzarea italianilor.

În ziua de 3 curent 100 de italieni au părăsit în liniște orașul, iar a doua zi 80 de inși. Autoritățile turcești arată cea mai mare bunăvoință față de cererile italianilor. Cinci familii italiene au cerut încetățenirea otomană.

INFORMAȚII.

ARAD, 7 Martie n. 1912

— **Maj. Sa la Budapesta.** Din Viena ni-se comunică: Se afirmă știrea despre călătoria Maj. Sale la Budapesta, către sfârșitul lunei curente. Cu această ocazie va petrece în timp favorabil câteva zile și în domeniul imperial dela Gödöllő, unde deja se fac pregătirile necesare primirii Soveranului.

— **Pinacoteca lui „Grigorescu” în București.** Cu începere de Dumineca viitoare, în Palatul Artelor din Parcul I se va deschide pinacoteca Grigorescu.

Pinacoteca cuprinde peste 300 de tablouri ale marelui nostru pictor, între care se află și cele mai bune lucrări ale lui Grigorescu.

Cu aranjarea pinacotecei a fost însărcinat d. inspector Valbudea, inițiatorul acestei idei frumoase.

Până la 1 Aprilie se va plăti o taxă de intrare de 50 de bani, iar dela această dată intrarea va fi gratuită.

Expoziția va fi deschisă în fiecare Duminecă dela orele 10 dim. până la 5 seara, și va fi o frumoasă și educativă atracție în acelaș timp pentru bucureșteni, și vizitatorii capitalei, care vor avea astfel prilejul să admire colecția marelui Grigorescu.

— **Drepturile politice ale Dobrogenilor.** Din București ni-se scrie: Marți a fost deus la senat proiectul la interpretarea și complectarea art. 3

și 4 din legea pentru acordarea drepturilor politice locuitorilor din județele Constanța și Tulcea. Noua lege asupra drepturilor politice ale locuitorilor din Dobrogea va fi promulgată săptămâna viitoare.

Imediat ce va fi promulgată acea lege, vor începe să lucreze comisiunile pentru revizuirea și complectarea listelor electorale.

Lucrările vor fi terminate cel mai târziu la 1 Iunie. Noule liste vor rămâne definitive după o lună dela terminarea lucrărilor comisiunei.

Alegerile pentru camera și senat vor fi făcute în luna Septembrie.

— **O constatare...** Din Oradea-mare ni-se scrie: Organul ovreiesc „Pesti Hirilap” a mers totdeauna în fruntea ziarelor ungurești cari insultă și calomniază poporul românesc. Excluderea nedreaptă a celor 16 teologi români din seminarul rom.-cat. din Oradea-mare i-a servit un nou pretext să debăteze minciuni la adresa instituțiilor noastre culturale.

Așa între altele, în numărul de ieri, atacă internatul nostru leopoldian acuzând conducerea internatului că ar crește „daco-români”. Pentru a-și dovedi afirmațiile, aușiră minciuni peste minciuni: căci frații *Lucaciu* și-au primit educația în acest internat; tot aici ar fi crescut și *Dr. Maniu* și alți daco-români, ca spre pildă profesorul *Traian Farkas* din Beiuș.

Dl canonic *Dr. Florian Stan* publică în „Nagyvárad Napló” o desmintire a acestor afirmații. Credem că ar fi fost de ajuns dacă dl *Stan* s'ar fi mărginit la constatarea netemeinicieii celor deșirate în „P. H-p”.

Dar a făcut o constatare, pe care trebuie s'o înregistrăm și noi.

Luând apărarea dlui profesor *Tr. Farkas* din Beiuș, spune:

„Nu este adevărat că dl profesor *Traian Farkas*, care într'adevăr și-a primit educația în internatul nostru, ar fi daco-român. Dimpotrivă, d-sa este unul dintre slăpții partidului guvernamental din Beiuș...”

Luăm act.

— **Catastrofă de tren.** O înfiorătoare catastrofă de tren s'a întâmplat zilele trecute în Canada lângă gara Prince Albert. Un tren ce trebuia să treacă peste un pod, în urma suombării unui picior al podului s'a prăbușit în adâncimea râului. Cincisprezece pasageri au dispărut, iar 20 au fost grav răniți.

— **Succesele tehnice franceze.**

Ziarul parizian „Le Temps” publică următoarea telegramă din București:

„V'am anunțat că guvernul român a făcut industriei franceze o comandă de artilerie. Această comandă, ni-se pare cea dintâi după mulți ani, este cu atât mai interesantă cu cât a fost precedată de experiențe comparative foarte severe, la cari niște comisii românești au supus în fabricile Krupp, Erhard și Schneider modelele de obuziere și de tunuri de munte. Numai în urma acestor experiențe România s'a hotărât să comande la Creusot baterii de obuziere de câmp de 150 și tunuri de munte de 75.

Acest rezultat este cu atât mai măgulitor pentru industria franceză cu cât ofițerii români cari compuneau comisiunile de experiențe erau tehnicieni de o competență remarcabilă și unanim recunoscută. E un nou succes adăogat la lista și așa lungă a succesorilor reputate de tunurile Creusot pretutideni unde materialul lor a fost supus unor experiențe comparative, executate în afară de ori ce considerațiuni străine de însăși valoarea tehnică a materialelor experimentate.”

Succesul tehnicei franceze a început deci să învingă industria tehnică germană, care cucerea tot mai mult teren atât în România cât și în statele balcanice unde devenise suverană, sprijinită fiind de căpeteniile de origine nemțiască ale acestor

state. Ne bucurăm, că „Drangul nach Osten” și-a găsit un concurent puternic.

— **Serată literară.** Duminică trecută a avut loc a cincea serată literară a muncitorilor români din Arad, în sala restaurantului „Millenium”. Ținând seamă de frumoasa țintă a cărei realizare se urmărește cu aceste folositoare intramiri, publicul și-a dat întâlnire și de astădată în număr deosebit de mare pentru a sprijini năzuințele de bine ale muncitorinei române din localitate.

Cuvântul de deschidere a fost ținut de dl Sava Damian, care după binevoirea asistentilor anunță conferința dlui Sp. N. Calu, despre *Alcool și rețetele lui*. Dintre domnișoarele cari și-au dat și de astădată concursul merită toată recunoștința Elena Scortariu, Mărioara Itnei și Sidi Bodea, cari au recitat bucăți din M. Cuntan și poetul Neculuță. În „Sunt eu de vină...” de Coșbuc a fost bine dășoara Iuliana Barna și tot atâta recunoștință merită temperamentul dlui I. Bortos în „Regina Ostrogților”. Monologul „Tânase păcălit” spus de dl Bozgan a adus o notă hazlie în atmosfera ședinței intime, care s'a ridicat la orele 11 noaptea.

— **Călătorii la polul sudic.** Dr. Charcot învățatul francez care a întreprins o expediție pentru descoperirea polului sudic a ținut în Petersburg și Moscova conferințe arătând rezultatele obținute de el în expediție. Întorcându-se acasă la granița Germaniei a fost arestat de jandarmeria rusească dimpreună cu soția, care îl însoția fără a i-se face cunoscut motivul arestării. Charcot a telegrafiat imediat primului-ministru de externe Poincaré, care în calitate de ministru de externe a îndrumat telegrafic pe marele consul francez din Petersburg ca să elibereze pe învățatul francez și soția sa. Tot odată și consulatul rusesc din Paris a făcut atent guvernul rusesc de greeșala regretabilă ce s'a comis prin arestarea învățatului francez.

— **Implantația părului.** Ținând conferința înaintea a 300 de medici din Budapesta și producând și probele de lipsă, — un medic ungur Dr. Székely a dovedit mai presus de toate practicabilitatea invenției sale „implantația părului”. Știrea aceasta va fi primită cu mare bucurie de toți șelii, precum și de aceia cari aspiră la o chelie timpurie. Nu vom mai vedea așa dară capete pleșuve, nu vom mai vedea „luna” arătându-se bățojocitoare în vârful capului, vreunui tânăr bătrân. Și ne mai existând pleșuvia, se va pierde și un ram industrial de seamă, fabricarea perucilor, cari vor rămânea de acum înainte numai la necesitățile scenei.

Dr. Székely a arătat medicilor asistenți modelul cum se face implantația părului în pielea capului. O mică undiță, greu vizibilă cu ochii liberi având legate de ea două fire de păr este introdusă în ajutorul unui ac în piele opunând la smulgere o rezistență tot așa de mare ca și părul natural. Implantația se face mai întâi la distanțe de un milimetru, înlocuindu-se ulterior părțile neacoperite. Introducerea merge cu mare ușurință așa că după câteva ședințe capul apare înzodobit cu păr berechet, păr însă... străin.

Doctorul a arătat cheli operați de dânsul cu ani înainte, ceace reche temerile, că implantația ar avea urmări nesănătoase asupra pielii.

Ca încă o hotărâre practică a acestei implantații trebuie amintită și economia ce se face cu banii pentru tuns, deoarece noul păr n'are însușirea acea neplăcută să crească ca apoi să fie trecut prin foarfece! Este în orice caz o mare binefacere pentru omenire!

— **Accidentul amiralului francez Cuverville.** Din Paris se comunică, că amiralul Cuverville, unul dintre cei mai distinși ofițeri ai armatei franceze, care a luat parte la toate acțiunile armate ale țării sale a fost căleat de o trăsură, fracturându-i-se un braț și un picior. A fost transpor-

tat imediat la spital unde i-s'a făcut operație. Având în vedere vârsta lui înaintată, se așteaptă orice deslegare.

— **Atentat contra unui arhiduce.** Din Petersburg se amână: Șase soldați turmentați au comis un atentat împotriva ducelui Oleg, fiul marelui duce Constantin Constantinovici. Soldații aparținători unui regiment din apropierea orașului au fost trimiși sub comanda unui ofițer, ca să ducă din visteria statului suma de douăzeci de mii de ruble necesitate de garnizoană. Fiind înștiințați pentru o oră mai târziu, soldații au plecat într-o cărușă, ca să aștepte timpul fixat, dându-se la băutură. După mai multe halbe sau oprimat rău de tot, leșind în stradă au început să atace trecătorii, oprind automobilul, în care se afla ducele Oleg. Unul dintre ei și-a scos baioneta și a străpuns un perete al automobilului, ceace era să fie fatal pentru duce, care se afla de partea aceea. Cu toate încercările poliștilor chemați de urgență automobilul nu și-a putut continua drumul, fiind înfășcat și luat la bătaie și șofeurul. Văzând situația critică în care se află ducele, aghiotantul lui, care încercase toate scăpările le spuse soldaților, că în automobil se afla fiul marelui duce Constantin, și că o vor păși cumplit, dacă nu se retrage. La auzul acestor cuvinte soldații s'au mai desmetecit și au lăsat drum liber. Ducele Oleg a înștiințat cazul superiorității militare care a ordonat arestarea acestor soldați.

— **Noi săpături la Pompei.** Din Roma se comunică: Săpăturile din urmă ce se fac la Pompei desgroat aproape complect, au dat de o stradă necunoscută până acum, cu multe prăvălii, din ce se conchide, că a fost una dintre principalele străde de comerț ale vechiului oraș. În prăvălii s'a găsit mulțime de obiecte de argint, cari reprezintă mult interese și mare valoare.

— **Mulțumită publică.** La concertul aranjat de tinerimea română din Vasceu-Bărăști în 5/18 Februarie 1912 în favorul bisericii gr.-or. rom. din loc, au binevoit a-și răscumpăra biletele următorii: Il. Sa, dl Vasile Stroescu 20 cor., Magn. Sa dl Gavril Rednic 10 cor., „Soimul” institut de credit și economii 20 cor., Romul Bortos, inv., Luca Nica, pitar Simeon Gergar, proprietar câte 2 cor.

La casă au binevoit a suprasolvi următorii domni: Dr. Salvator Mihali și Mihai Popa avocați câte 8 cor., Dr. Ioan Rednic, medic, Desideriu Tempelean, protopretore, Adrian P. Descanu, protopop, Ioan Ovesca, dir. de bancă, Maxim Non, casier de bancă, Dr. Mandel Victor, avocat și Ilie Bursășiu, preot, câte 5 cor., Valeriu Coroiu, comerciant 4 cor., George Bogdan, preot, George Bărnața, comerciant, Emile Vulean, Mayr Gyula, notar, Beliczay Andr. pretore, câte 3 cor., Cornel Palladi, comerciant, Dr. Martonfy Gyula, pretore, Alexandru Pelle, preot, Holmayer Béla, jude cercnal, Teodor Zigre, notar, Mihai Popovici, preot, Atanasiu Toader, proprietar, Gavril Mihața, inv. câte 2 cor., Eugeniu Nyeki, cand. de adv., Valeriu Moga, preot, Krausz Leo, funcționar, Corneliu Coroi, comerciant, Andrei Dane, funcționar, Ioan Micula, preot, Iosif Szabó, comerciant, câte 1 coroană.

A îneurs total 411 cor., din cari s'au spesat 196 cor. 98 fileri, rămânând deci nu venit curat de 214 cor. 02 fil.

Atât Domnii cari și-au răscumpărat biletele, cât și cei cari au suprasolvit primească și pe această cale mulțămitele noastre. — *Comitetul aranjator.*

— **Dela Societatea „Petru Maior.”** Societatea studenților români universitari din Budapesta, „Petru Maior”, în urma demisiei fostului ei președinte a ales președinte pe dl Victor Groza, rigurosant în medicină.

În legătură cu această schimbare, primim dela societate următoarele rânduri:

Societatea acad. „Petru Maior” în ședința

generală extraordinară ținută în 3 Martie st. n. a adus următoarea decisiune:

„Societatea condamnă interpretarea tendențioasă a abdicării fostului ei președinte, a dlui Ioan Teicu și declară, că d-sa a abzis de bună voie votându-i-se mulțămită din partea societății pentru activitatea sa”.

Budapesta, 6 Martie n.
Victor Groza, președinte. George Ștefănică secretar.

— **Parastas în Arad.** Duminică în 10 Martie n. la orele 11 se va ținea parastasul Doamnei Văd. Dr. Maniu născută Haica în biserica gr.-or. rom. din Arad.

— **Cinematograful Apollo.** Programul spectacolelor ce vor urma la cinematograful Apollo, a fost compus din următoarele puncte: Peisagii de iarnă. Încă un etaj, De pe malul Indului, dramă în două acte jucată de trupa daneză și Mireasa furată.

— **Iarăși colera.** Guvernele noastre — este știut — prea puțină atenție dau grijilor interne și nevoilor populațiunii. Pe ele le dor ce steaguri o să aibă armata și Stan ori Bran ce ungurească să vorbească în cazarmă.

Holera bate iarăși la poartă. Consiliul sanitar superior tace, pentru că își acest consiliu își are durerile lui proprii. Să nu cumva să se introducă votul universal căci e primejdie pentru neamul lui Arpad. Dar holera vine și sceră atât recruiți cât și voturile dela țară. În comuna Palást din com. Solnocului a murit un țăran arătând simptome de holeră. Cazul a fost supus autopsiei și se zice, că s'ar fi trimis măruntaie la institutul bacteriologic. Dar unde sunt măsurile sanitare, unde sunt ordinațiunile ministeriale și ale consiliului sanitar superior în aceasta privință. Holera nu este criză și căderea guvernului n'o poate împăca.

— **În casa lui Beethoven.** Ziarele germane aduc următoarea întâmplare: Intre turiștii cari vizitează fosta casă a lui Beethoven din Bann venise zilele trecute și o domnișoară. Dânsa ureă în eatul întâi, unde se afla pianul maestrului, pe care deschizându-l începu să cânte sonata Mondschlein a lui Beethoven. În casa lui Beethoven, la pianul lui Beethoven și sonata lui Beethoven! Domnișoara cânta însă mizerabil. După ce termină bucata se adresă paznicului, care se afla în aceeaș cameră întrebându-l: „De bunăseamă mulți artiști renumiți au vizitat casa asta și au cântat la acest pian.” — Da — răspunse dânsul. Au venit mulți. Odată venise chiar și Paderewski cu o mare socetate, care îl rugă pe maestru să execute el oeva la pian din bucățile lui Beethoven, dar el nu s'a învoit. „Nu, nu sunt demn pentru așa oeva.” — le-a zis Paderewski!

— **Spargere cu trei victime.** Din Liege se comunică: Un înfiorător omor ține în agitație populația. Niște bandiți au făcut spargere în casa consilierului Dejniehon omorând pe consilier, pe sora și pe nepoata acestuia. Cu privire la acest omor ziarele de seară aduc următoarele: Alaltăeri noaptea consilierul comunal Depuehon fu trezit din somn de un zgomot surd, produs într-o cameră de alături. Ascultând zgomotul i-se păru, că ar desluși pași omenești la ceiace se ridică și trecu în camera de unde provenise zgomotul. Deabia trecu pragul și fu înfășcat de niște oameni, cari voiră să-l facă imposibil, astupându-i gura și încercând să-i lege mâinile. Consilierul deși surprins de această apariție neașteptată a unor străini, nu-și pierdu prezența de spirit și se zbătu mult, ca să scape. Văzând tâlharii, că forța consilierului este greu de învins, unul din ei a descărcat revolverul, omorându-l pe loc. La durmitura revolverului s'au trezit și ceilalți adecă frațele și nepoata consilierului și inspăimântați au alergat să vadă ce s'a întâmplat. Tâlharii i-au omorât însă și pe ei. După ce părădară casa, bandiții au plecat. Cazul acesta a fost descoperit nu-

Rétay și Benedek

întreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

mai dimineata, când servitoarea voind să intre, a găsit ușa închisă, iar ciocănind nu i-a deschis nimeni. Părându-se suspect, a chemat poliția, care spargând ușa, a dat peste cadavrele însângerate ale celor trei victime. Poliția a pornit cercetare pentru aflarea făptuitorilor.

— **Cheltuielile încoronării regelui George în Indii.** Marile festivități în cadrul cărora s'a făcut încoronarea regelui George de împărat al Indiei au costat, după cum arată bugetul prezentat parlamentului, oribila sumă de 15,400,000 franci, în care sunt luate de altfel și cheltuielile călătoriei, cari se ridică la suma de 1,400,000 franci.

x **In atențiunea celor ce cumpără mașini!** Atrag atențiunea on. public asupra inseratului **Mayerszky Barnabás Nyiregyháza**, unde se află preze de olei mânate cu apă, pine de olei, prăjitori de olei, mașini pentru perfecționarea oleiului, urnelte de melitat etc. pe lângă prețuri ieftine și plătite în rate.

x **Tot felul de bănci de școală, aranjamente complete pentru grădini de copii și săli de gimnastică, bănci brevetate pentru copii, mese de scris și garderobe cu rolete, executate în stil modern se pot cumpăra la Feivel Leopold, succesorul, Budapesta IV. Str. Ipar 4. Catalog trimite gratuit.**

x **Nu mai sămânțe de a lui Mauthner târguiesc economii și grădinarii, cari să știu eugeta bine asupra lucrului; și atunci dacă altfel de sămânțe ar fi mai ieftine, pentru că știu din experiență, că acele nu corespund și numai paguba lor e să fie la urmă.**

ECONOMIE.

Date statistice asupra României. Conform „Statisticii anuale de geografie comparată” pe anul 1911, publicație condusă de dl Jean Birot, agronat universitar în Paris, populația probabilă a României e de 6,865.000 locuitori, cari repartizați la suprafața totală de 131.000 km. p. dau 45 locuitori pe km. p. Excedentul nașterilor asupra morților (după ultimele date ce le-a avut dl Birot la îndemână — 1909) e de 94.900 suflete. Cultul religios numără 5,451.000 ortodoksi 266.000, israeliți, restul de alte confesiuni.

Producțiunea grâului a fost în 1909 de 1,400.000 tone, cu 200.000 tone mai mult decât în anul precedent. Din exportarea grâului în acel an a rezultat pentru România un câștig de 181.000.000 franci.

Producția pomumbului în 1909 a fost de 1,700.000 tone (producțiunea anuală mijlocie e de 1,900.000 tone).

Orzul a dat o producție de 700.000 tone.

Se produce în media anuală 1,200.000 hl vin. Consumația vinului e de 57 litri pe cap de locuitor. Alcoolul, care se consumă pe seară întinsă în țara noastră, încât poate fi cifrat într-o lucrare statistică de importanța aceeași de care vorbim, e rachiu. El revine la 4 litri pe cap de locuitor.

Dintre produsele cari se extrag, cărbunii de pământ și petrolul stau în cap. S'au extras în 1909 100.000 tone de lignit și 1,147.000 tone petrol în 1908. (1905 se extrăgeau 611.000 tone, adică pe jumătate). S'a exportat în 1909 petrol în valoare de 36,000.000 franci.

Rețeaua totală a căilor ferate române e de 3300 kilometri.

Valoarea totală a importului și a exportului era în 1909 de 838 milioane franci (în 1895 era de 569 mil., în 1908 de 789 mil., lei). Din totalul importului și al exportului din 1909, importul intră cu 370 mil., iar exportul cu 468 milioane lei. S'au importat mai ales metale lucrate gata (87 milioane) și instrumente agricole. S'au exportat cereale, pentru 357 milioane, petrol 136 mil., lemne 29 mil., etc.

România a expedit în 1908, 152 milioane de scrisori și imprimate și 2 milioane telegrame.

Sunt în țară 7000 km. linii de telegraf și 50.000 km. de linie telefonică.

Datoria publică a statului român în 1910 era de un miliard cinci sute de milioane, ceea ce revine 218 fr. pe cap de locuitor.

Budgetul total al României a fost în 1910 de 460 milioane lei. Fiecare locuitor a contribuit cu 66 lei. Din bugetul total armata a înghițit 61 milioane. (Bugetul armatei Bulgaro e de 40 milioane, al armatei sârbe de 26 mil. fr.).

În timp de război, România poate să scoată 287.000 soldați. Dispune de vase de război al căror tonaj e de 6000 tone, 20.000 cai vapori și 2000 oameni pregătiți.

Statistica vitelor în Ungaria. E cunoscut că Danemarca, Suedia și Svițera sunt cele mai bogate țări în vite cornute, unde pe o mică locuitori vin circa 430—750 capete vite. La noi în Ungaria starea nu e tocmai așa de îmbucurătoare. În anul 1895 numărul vitelor cornute a fost 5,829, 483. De atunci până în anul 1911, adică în 16 ani s'a urcat numărul la 6,183,424. Numeric avem un spor de 353,941, însă în proporție cu înmulțirea populației sporirea vitelor e prea mică. Urmasarea acestei stări e scumpirea cărnei.

Interesant e faptul, că „rasa albă” sau „polică” numită și „rasa maghiară” din an în an a dat înapoi, înlocuită fiind de rase vestice, cari

azi fac majoritatea, în proporție de 1,872,790 (rasă albă) cu 4,155,439 (rasă străină.)

Numărul românilor a dat chiar înapoi. Statistica ne arată un minus de 31.937. Adecă în anul 1895 s'au numărat 6,447.134, în anul 1911 numai 6,415.197. Diferențele „boli de porci” sunt cauza acestei scăderi.

Numărul căilor s'a urcat abia cu 27.981, stagnare cauzată prin dezvoltarea căilor ferate și celorlalte puteri motrice.

Economia oilor este mai îmbucurătoare. Deși de 40 de ani încoace numărul oilor a scăzut tot mai mult, în intervalul din 1895—1911 starea s'a urcat de la 7,516.783 la 7,696.881 adică un plus de 170.098. „Rev. ec.”

BIBLIOGRAFII.

La Librăria Tribuna din Arad se află de vânzare 10 fascicule din compozițiunile lui „Ciprian Porumbescu”.

Fasc. I-a 8 coruri bărbătești: „Deviza” (Pe-al nostru steag...), „La un nor”, „În pădure”, „După un veac de suferință”, „O, zi frumoasă, ai sosit!”, „Marșul călărașilor”, „Ieri, o floare radioasă”, „Sunt Arboros”, „Sosirea primăverii”, á 2 cor.

Fasc. II-a 8 coruri bărbătești: „Lacrima”, „Patria română”, „Luna Mai”, „Noapte consolatoare”, „Cântec sicilian”, „Romantă” (Luna suride...) á 1.50 cor.

Fasc. III-a 7 coruri bărbătești: „Imn” (Pe cerul Bucovinei), „Cântec vânătoresc”, „Serenadă” (Zăfiri în melodie), „Salutare”, „Numele tău”, „Românul”, „Imn festiv” á 1.50 cor.

Fasc. VI-a 4 coruri mixte: „Oda ostașilor români”, „Frunză verde foi de nalbă”, „Cântecul Margaretei”, „Serenadă” (Dormi ușor), á 1.20 coroane.

Fasc. V-a „La malurile Prutului, vals pentru cor barb. cu acompaniament de pian á 1.50 cor.

Fasc. VI-a 3 coruri mixte: „Frunză verde mărgărit” (cu sopran solo și acompaniament de pian), „Cât îi țara românească” cu acomp. de pian; „Noapte de primăvară” (mezzo-sopran, tenor și bas cu acompaniament de pian și vioară) á 1.50.

Fasc. VII-a „Bătrâneasa”, horă pentru pian 50 bani.

Fasc. VIII-a „Hora detronchiaților”, pentru pian, 50 bani.

Fasc. IX-a „Peneș Curcaul”, horă pentru pian, á 1 cor.

Fasc. X-a „Potpourri de cântece naționale” pentru pian, á 2 cor.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

Leon Tolstol.

232

RĂZBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Bariera sentimentului omenesc încordat în cel mai înalt grad care mai reținea poporul se rupse numai locat.

Crima era începută și trebuia mers până la capăt. Smetelul plângător de muștrare fu înăbușit de râgetul amenințător și furios al mulțimei. Această din urmă, ca al șeptelea val fatal corăbiiilor, se înălța din tîmbele rînduri, ajunse la rîndul întâi, îl răsturnă și înghiți totul.

Soldatul care-l lovisse pe Vereșaghin se pregătea să-l isbească pentru a doua oară; Vereșaghin își ocroti capul cu ambele mâni și cu un strigăt de groază se aruncă în mulțime. Lăcrătorul cel înalt de care se imbecă își înfipse ghiarele în gâtul subțire al prizonierului și tîrîndu-l după sine se rostogoli la pământ ca un răcnet sălbatec, sub picioarele mulțimei urlătoare.

Unii îl isbeau și-l sfășiau pe Vereșaghin, alții pe lăcrător. Tipetele acestor oameni, ale aceluia cari erau alcați în picioare și ale aceluia cari se sileau să-l salveze pe lucrător nu făceau decât să excite turbarea mulțimei. Dragonii reușiră cu mare greutate să-l scape pe lucrătorul însângerat și pe jumătate mort. Dar cu toată doarea pe care o puneau a sfârși opera începută, oamenii cari-l isbeau, îl sfășiau pe Vereșaghin nu isbuteau să-l omoare: mulțimea îl înghesuia din toate părțile, se mișcau cu ei, îi țirau dela dreapta la stînga și nu

le permitea nici să-l lase și nici să-l omoare pe nefericitul Vereșaghin.

Oare avem nevoie de o săcură pentru a-l prăpădi?... pe lașul acesta care l'a vîndut pe Hristos!... Dar ce căpătîină tare are!... Pe căne trebuie să-l ucizi cănește... Isbiți-l cu grînda!... Mai trăiește?...

Abia când victima încetă de-a mai lupta și când tipetelor lui nu mai succedă decât un horecîit egal și necurmat, abia atunci se răspîndi mulțimea în jurul trupului însângerat. Fiecare se apropia, își contempla opera cu onoare, cu remușcare și milă.

— O! Doamne, poporul e ca o fiară! se spunea în mulțime.

— Și ce tînar era!... un fiu de negustor!... Iată ce face poporul!... Și se zice că nu el este adevăratul vinovat, oh! Doamne! Se zice că a fost ucis din greșală, că a fost luat drept altul... Oh! oh! oh! poporul!... repetau acum acești oameni, privind cu o expresie de milă cadavrul cu chipul vînat și plin de sânge și de noroi, precum și gâtul lui lung și delicat, sfîșiat în mai multe locuri.

Un agent polițienesc găsind că mortul nu era la locul său în curtea guvernatorului, dete ordin dragonilor să fie dus în stradă. Doi soldați luară cadavrul de picioarele-i diformate și-l tîrîră afară. Capul ras și însângerat și plin de praf oscila pe gâtul lung și subțire și se rostogolea pe jos. Mulțimea se da la o parte cu groază.

În momentul când Vereșaghin căzu și mulțimea se arunca asupra-i cu răsnete sălbatică, Rostopsin pâlise deodată și în loc să se îndrepteze către trăsura, el merse fără să știe de ce și cu capul plecat de-a lungul coridorului care ducea în odăile din catul de jos. Era galben ca un mort și nu-și putea reține fața de jos care tremura ca de friguri.

— Excelența Voastră, ați luat un drum greșit: pe aci, pe aci, îi zise un glas tremurător și speriat.

Guvernatorul nu avu putere să răspundă ei se supuse binisor și merse în direcțiunea care i-se arătă, către trăsura. Strigătele îndepărtate ale mulțimei ajunseră până la el. Contele se urcă zorit în trăsura și dete porunca să fie dus la casa lui de țară.

Când nu mai auzi strigătele mulțimei, fu prins de remușcări. El își aminti cu neplăcere de emoțiunea și de oroarea pe cari le manifestase fără de voe, față de subordonații săi.

„Poporul e teribil și respingător, gîndi el. Oamenii sunt ca niște lupi: ei nu se mulțumesc decât atunci când li-se aruncă carne... carne!”

Conte, Dumnezeu ne va judeca!” Cuvintele acestea ale lui Vereșaghin îi reveniră deodată în minte și un fior neplăcut îl scutură, dar după o clipă contele zîmbi cu dispreț de sine însuși.

„Aveam alte datorii” gîndi el.

„Aceasta nu e cea dintâi victimă sacrificată pentru binele public”.

Și începu să se gîndească la datoriile pe cari le avea de împlinit față de familia sa, față de capitala ce-i fusese încredințată și față de el însuși ca reprezentant al puterii.

„Dacă n'aș fi decât Rostopsin, atitudinea mea ar fi fost cu totul alta, dar aveam datoria să scap demnitatea și viața guvernatorului Moscovei”.

Legănat ușor de arcul trăsurei și ne mai auzind strigătele mulțimei; Rostopsin se liniști trupește și după cum se întâmplă întotdeauna el găsi scuze bune pentru a se calma și sufletește. Scuzele acestea nu erau noi. De când există lumea, de când oamenii se omoară între dînsii, nimeni nu și-a omorît vre-odată aproapele fără a invoca spre a se justifica, binele public!

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo«).

Un candidat de avocat

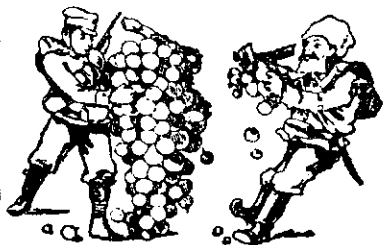
oflă aplicare momentană în cancelaria lui
Dr. Desideriu Fülepp, avocat în
Tunedoara (Vajdahunyad, comit. Hunyad).

CĂRAMIZI

se capătă la subscrisul din fabrica lui de
cărămizi de lângă apropierea gării.

KIRLE ANTAL,

Arad, Florián-u. 6. b.

Oltoiori de struguri

expediază, ga-
rantând de soiul
viță americană,
netedă și cu ră-

dicini, precum și în diferite soiuri, recunoscute
de trainice, asortiment bogat

Kaküllőmenti első szőlőoltvány-telep

Proprietar: **Caspari Frigyes**, Medgyes 16.
(Nagyköllőmegye).

Postiți și cereți prețuri curente ilustrate.

Din prețul curent se pot ceta scrisori de recuno-
ștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce do-
resc să comande pot cere mai întâiu informațiuni
dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris,
despre încrederea ce o pot avea în firma de sus.

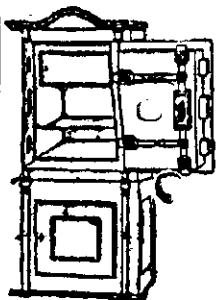
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul
orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de
honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de
bani, libere contra
focului și spargerii-
lor, casse pancelate
pentru păstrarea do-
cumentelor.

Catalog gratuit și
franco.

»AGRICOLA«

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOC. PE ACȚII ÎN ECICA (Écska, Torontál)

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii »AGRICOLA« societate
pe acții în Ecica, sunt invitați la

a VII-a adunare generală ordinară

care se va ținea în 25 Martie n. 1912, la 2 ore p. m. în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Raportul direcțiunii, al comitetului de supraveghiere și stabilirea bilanțului.
2. Darea absolutului direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
3. Impărțirea profitului.
4. Alegerea a 3 membri în direcțiune.
5. Alegerea a 2 membri în comitetul de supraveghiere.
6. Eventuale propuneri.

DIRECȚIUNEA.

INCHEIEREA CONTURILOR

cu 31 Decembre 1911, a institutului de credit și de economii »AGRICOLA« socie-
tate pe acții în Ecica, (Écska, Torontál).

CONTUL-BILANȚ.

Active		Pasive	
Cassa în număr	3360 31	Capital societar	70000 —
Escont: Cambii de bancă	163621 61	Fond de rezervă	500 36
Cambii hipotecate	45213 —	Depuneri spre fructificare	84850 77
Imprumut hipoteoar	13708 —	Reescont	69683 —
Imprumut pe obligațiuni	4530 —	Hipotecă cedată	3600 —
Cont-curent	979 58	Depozite de cassă	1401 11
Efecte	3080 —	Dividendă neridicată	263 98
Diverse conturi debitoare	1016 95	Interese tranzitoare	3083 13
Casa institutului	2495 67	Profit	5960 14
Scăldătoarea	553 05		
Spese de protest	181 85		
Interese anticipate	602 47		
	239342 49		239342 49

Debit		Contul Profit și Perderi.		Credit	
Interese după depuneri	3827 02	Interese	17440 86		
» de reescont	6131 77	Venite de efecte	170 50		
» de hipotecă ced.	201 —	Provizioane și diverse	3379 73		
» de cont-curent	266 35				
Dare	1782 98				
Contrib. 10% după dep.	382 70				
Birou	788 14				
Salare	1236 97				
Chirie	125 —				
Marce de prezență	170 —				
Porto	119 02				
Profit	5960 14				
	20991 09				20991 09

Ecica, la 31 Decembre 1911.

DIRECȚIUNEA:

Val. Magdu m. p. St. Ghilăzanu m. p. V. Petrovicu m. p. Dr. P. Obădeanu m. p.
director executiv.

I. Magda m. p. M. Ghilezanu m. p. I. Mioc m. p. Gl. Brenda m. p.

Subsemnații membrii ai comitetului de supraveghiere am examinat contul prezent
al Bilanțului și Profit și Perderi și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare,
— le-am aflat în consonanță și exacte.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Dr. Liviu Ghilezan m. p. Moisa Brânda m. p. Dr. Simion Păcurariu m. p.
Ghiga Ghilăzanu m. p. Nicola Nicolin m. p.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) *Petru Benea*, căci vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 68 litru. Rizling — 70. Roșu — 94.

Vinuri din anul 1910: Carbenet alb K — 90 litru. Șiller K — 56. Rizling K — 58. Rizling și Ruje amestecat K — 54 litru.

Vin din anul 1911 K — 50 și 52 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

ELSŐ LIPPAI HORDÓ-GYÁROS = ALAPÍTOTT 1893.

WESZELY BÉLA

Pregătește: butoaie, vane

în ori-ce mărime; din lemn de stejar uscat și alb, pe lângă garanță. — Primește ori-ce comandă mare, aranjament compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

MARE DEPOZIT!

FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE

WESZELY BÉLA

PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,

LIPOVA.

TIMBALE!

Timbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbale.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețuri, la cerere, se trimit gratis. Corespondența întrucât se poate să se facă în limba ungară, germană sau sârbă.

Dacă stropești cu „FORHIN“

I - ai mai puțină bătaie de cap,
II - a lucru mai puțin,
III - a cheltuieli mai puțină!

deoarece „FORHIN“-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. La ori-ce brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Pregătim invenția drului Achenbrandt de Rézkénpor și Bordolpor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN“ BUDAPEST, VI., VACZI-UT 93.

Țesătorie artistică

Schmidt János és Társa

Pécs, Király-utca 21.

Distins la expoziția din Budapesta, Seghedin și Cluj-Biserici (Pécs).

Pregătim totfelul de pânză, damast, rufe pentru pat, ștergare, pânzături, servete, perini, albituri pentru domni și dame. — Trusou complet pentru domnișoare.

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

casa-Lévay, vis-à-vis de Tribunal.

Se recoman. pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor se socotesc taxa anual pentru 5.

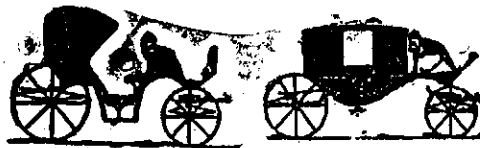
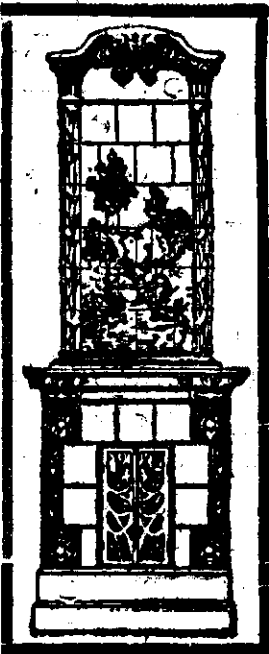
Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu cuptoare din țară și străinătate, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurând-ul totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

KIRÁLY LAJOS

ferar, dogar, șelar și lustruitor.
Aind—Nagyenyed, Str. Teiușului 14.

Recomandă uzina sa înlocuită cu puteri motorice și lucrative bune, pentru prepararea articolelor de ferărie, șeldărie și lustruire cu prețuri ieftine, dispunând de un serviciu prompt, execuție modernă.

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip.
Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primește ori-ce lucrări ce se referă la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desemn și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Liferez pietri și nisip în cant. mare.

Feivel Lipót utódai

Budapest, IX. Elpar-u. 4.

Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.

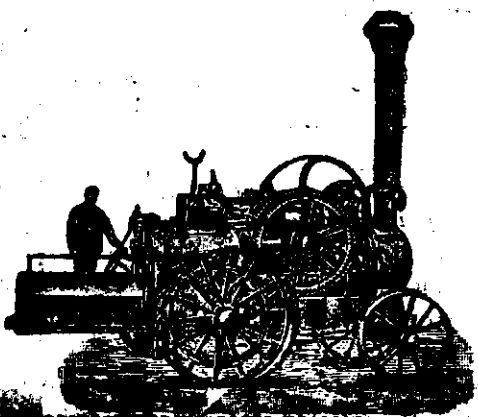
Vitorul e al mașinilor de treerat de sine umblătoare!

Dacă locomobilul d-voastră nu este provăzut cu automat de sine umblător, adresați-vă la fabrica

Friedrich Testvérek

Tmeesvár-Józsefváros,

unde căpătați ori-ce informații de lipsă. In atelierele acestei fabrici să transformă la an peste 100 locomobile în automobile după cel mai nou sistem și cu piese noi brevetate. — Mare cruțare de timp și de bani se poate ajunge cu mașinile aceste automobile. Mare depozit în locomobile cu aburi. Prețuri ieftine! Condiții favorabile!

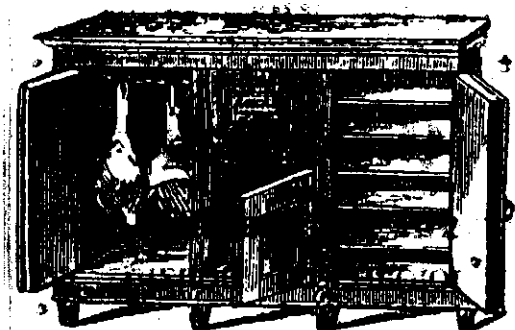

Itzkovits Gerson, Budapesta, IX.,

Strada Tompa No 14.

Dulapuri de gheață

la cari e necesară gheață puțină, preparate pentru măsurarea vinului și a berei, conducte la pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu prompt. Intreprindere de accesorii la fabricarea zodei, sticle de Bohemia, sirup de smeură, lămâi și ananas, alabastru și praf de limonadă ș. a. Comandele se efectuează prompt și eu prețuri convenabile.

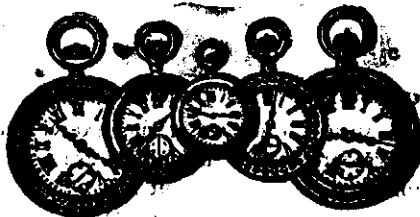
H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispergasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de

CIASORNICE

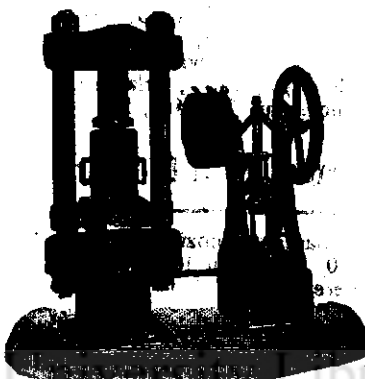

de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate officios. Toate reparaturile se execută prompt și cu garanță.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

in Nyiregyháza.

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mănate cu apă.

Plue de olei, construcție simplă ori complicată. Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sâmburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleiului. Unele de melițat floarea soarelui, ș a.

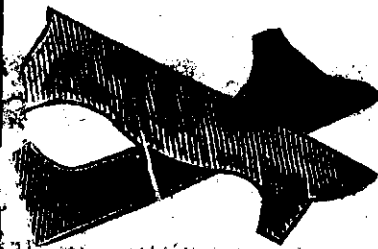
Exportul până acum în 237 uzine.

J. Gottstein, fiul,

Nagyszeben, Kleiner Ring 5.

prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lăcioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opinci. Fețe pentru cisme și ghete. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pășă, barchet, pânză, tălpi de pășă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghetele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghete și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

FILIALA FABRICEI DE GHETE „ANATOMICE” MOSKOVITS

Telefon 218.

ARAD, SZABADSÁG-TÉR 18.

Telefon 218.

Extras din catalogul de ghete de primăvară:

Ghete bărbătești din chevron brunet cu balere	Cor. 10.—
» » » » » americani	» 13.—
» » » » » cu nasturi,	» 17.—
» femelești » » » » » abbe	» 7-50
» » » » » spangnis	» 7-50
» » » » » culoare galbenă deschisă, americani	» 17.—
» » » » » jumătăți, din chevron brunet cu nasturi	» 10.—

Diferite calități de ghete bărbătești și femelești: Cor. 10.—, 13.—, 17.—, 22.— și 28.—

Ghete pentru copii și fetițe dela 1-50 până la 13.— Coroane. Prețuri solid fixate! Ghete comode și tari!

EXECUȚIE DE PRIMA CALITATE!

MEGELOZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPOGYAR
• FIOKJA •

Cum să ne apărăm contra durerilor de stomac ? !

Contra durerilor de stomac, foarte lăfite în timpul mai nou între omniere, trebuie să ne apărăm dela început, folosind spre acest scop

Nectarul Dr. Engel

căci, un stomac sănătos și o bună mistuire, formează fundamentul unui corp sănătos. Cine dar voiește să-și mențină sănătatea până la adânci bătrânețe, se întrebuințează

Nectarul Dr. Engel

renunțat în urma succeselor de până acum !

Acest nectar compus din diferite sucuri aromatice și vin, exercită în urma compoziției sale o influență binefăcătoare asupra mistuirii, e asemenea unui licheur de stomac, ori vin de stomac și nu are absolut nici o urmă stricăcioasă. Sănătoși și bolnavi pot așadar lua Nectar fără a-și strica sănătatea. Nectarul ajută cu o întrebuințare rațională la mistuire și la formarea sucurilor

Astfel se impune tuturor, ce volesc să aibă stomac sănătos, întrebuințarea

Nectarului Dr. Engel

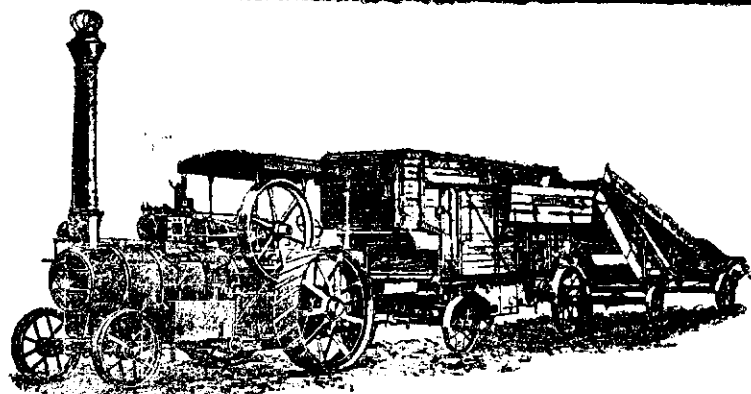
„Nectarul este un excelent mijloc întâmpinarea catarului, sgricriilor durerilor de stomac, a mistuirii anevoioase, și a greței. Se mai întrebuințează contra contipației, a colicei și a palpitației de inimă. Aduce somn și apetit, fiind bun contra insomniei, indispoziției durerilor de cap și acceselor nervoase. Folosit în cercuri mai largi s'a constatat că aduce veselie și poftă de viață.

NECTARUL se poate cumpăra în sticle de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Ujarad Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Szt.-Péter, Perjamos, Szemlaá, Szárafalva, Nagylak, Palota, Alberti, Mezöhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Uj-Szent-Anna, Pankota, Silingyia, Taucz, Szlatinaa, Baja, Kaprucza, Brestovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenau, Zsadány, Szent-András, Kis-beckerek, Mehala, Temesvár.

Păzitivă de Imitații !

Cereții expres „Nectar Dr. Engel”.

Nectarul meu nu e ceva miraculos. Are următoarea compoziție : Samos 300-0, Esența de vin 150-0, Sirop de micură 100-0, Vin roșu 100-0, Sirop de cireșe 100-0, Sirop de fragi 20-0, Aromă de Veremít 30-0, Anis etc... á 100. Aceste se mestecă.

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru seopuri economice și industriale.

Mașine de treerat (îmblătit) cu putere de vapor, motorică, mîna; cu cai și cu mîna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat sfeclă.

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună,

cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco. Corespondență română.

Mașine de cosit și secerat.

Zdrobitori de struguri.

Prese de struguri.

Morșoche de uruit.

Pompe de fântâni și

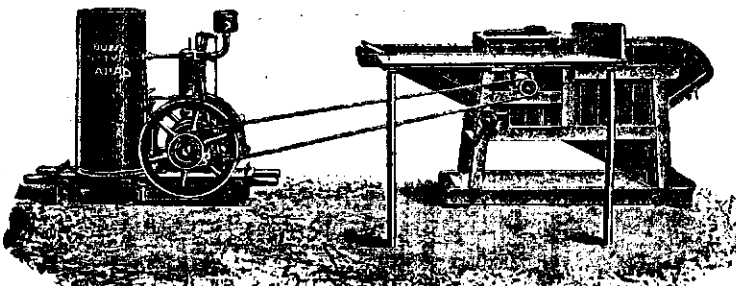
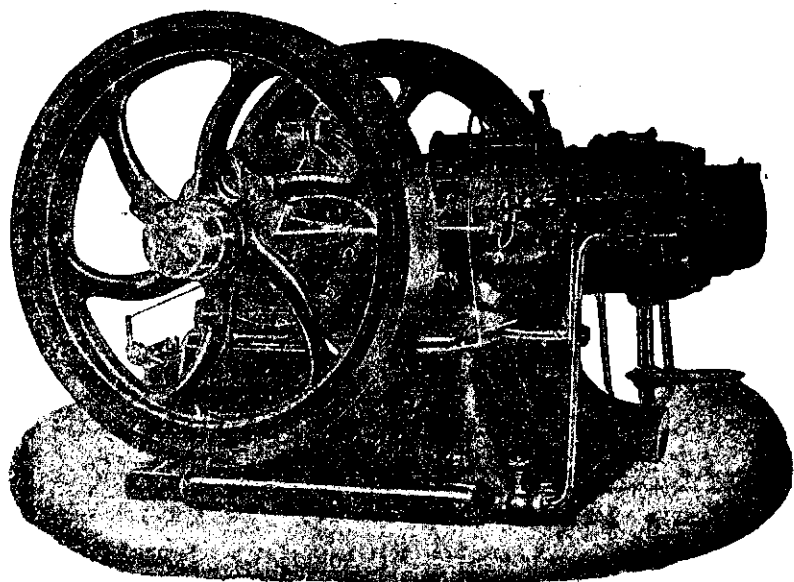
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1. (Casa proprie)

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și totfelul de mașini agricole, mașini de trierat cu aburi, mașini de trierat cu motor și totfelul de motoare cu benzin, cu oleiu brut și motoare sugătoare cu gaz, arangem mori cu motoare cu prețurile cele mai moderate și cu plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.